

Anexa nr. la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. /.....2019
MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

..... numărul de ordine a Ministerului Educației Naționale nr. /.....2019 numărul
de ordine

NEMZETI OKTATÁSI MINISZTERIUM

KOMPLEX ÉS INTEGRÁLT TERÁPIÁS TEVÉKENYSÉGEK TANTERVE

JÁTÉKTERÁPIA

Speciális oktatás

V. - X. Osztály

Súlyos, igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan
sérült tanulók számára

Programa școlară pentru aria curriculară

TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI INTEGRATĂ

Disciplina LUDOTERAPIE

Învățământ special

Clasa pregătitoare – clasa a IV-a

Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate

2019

Általános ismertető

A komplex és integrált terápiás tevékenységek a nevelő tanár feladatköréhez tartoznak, és a következő tevékenységeket foglalják magukba: önkiszolgálás fejlesztése, szociális készségek fejlesztése, kognitív fejlesztés, gyakorlati készségek fejlesztése és játékterápia. A fent említett nevelő tanár által megvalósuló tevékenységek kiegészítik, valamint segítik a gyógypedagógus tanár oktató-nevelői tevékenységét. A terápiás órák száma a gyermek egyéni fejlődésének és életkori sajátosságainak megfelelően vannak meghatározva.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek tantervét a kompetencia alapú tervezés jellemzi. A tanterv biztosítja az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében az alapvető önellátási és szociális készségek fejlődését.

A mediált (irányított) tanulási helyzetekben megvalósuló, különböző kompetenciák kialakítását célzó didaktikai tevékenységek végcélja a sikeres társadalmi beilleszkedés.

A tanterv szerkezetileg a következőképpen épül fel:

- Általános ismertető
- Alapkompetenciák
- Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységekre adott példák
- Tanulási tartalmak
- Módszertani javaslatok.

A kompetenciák, a tanulás által szerzett ismeretek, készségek, képességek, és attitűdök együttesét jelentik, melyek lehetővé teszik az egyén számára az adott területen való specifikus problémák vagy általános problémahelyzetek megoldását különféle sajátos helyzetekben.

A specifikus kompetenciák az alapkompetenciákból származnak, ezek egy iskolai ciklus alatt történő formálódását, elsajátítási fázisait jelenítik meg. A specifikus kompetenciák megvalósítása, fejlesztése érdekében a tantervben **tanulási tevékenységekre** adunk példát, melyek a tanulók konkrét tapasztalatára épülnek, és amelyek különféle tanulási kontextusoknak megfelelő didaktikai stratégiákat foglalnak magukba.

A tanulási tartalmat az alapkompetenciák elsajátításához szükséges ismeretek, készségek, képességek együttese alkotja.

A fentnevezett tanterv rugalmas, szabad mozgásteret biztosít a tanárnak a különböző tanítási területek megvalósításában, ezáltal biztosítva, a didaktikai tevékenység személyre

szabottságát. A programban előírt különböző kompetenciák fejlesztése az osztályközösség és az egyén egyéni képességeihez igazódik.

A speciális oktatás didaktikai tevékenységeinek sajátossága a különböző didaktikai játékok és feladatok általi rehabilitáció. A tanterv középpontjában a gyermekre összpontosító aktív és irányított tanulás áll. Ebben a szemléletben a tanulás nem egy passzív folyamat, hanem egy – a tanuló által megtapasztalt- személyes élmény.

Az empirikus (spontán) tanulás, mely az aktuális értelmi fejlődés területén teszi próbára a tanulót, nem bír fejlesztő jelleggel. Jelentős fejlődést azok a rehabilitációs tanítási helyzetek biztosítanak, amelyekben a gyereket körülvevő támogató környezet egy lépéssel éppen az aktuális fejlettségi szint előtt jár. A „legközelebbi fejlődési zóna” olyan sáv, amelyben a gyerek a környezet biztonságos védettségét élvezve próbálgathat, és ez által fejlettebb szinten tud teljesíteni, mint amilyenre egyedül képes lenne. A fejlődés legközelebbi zónájára vonatkozó elmélet szerint a helyesen megtervezett tanulási folyamat mindig kicsivel magasabb rendű feladatokat kell kitűzzön a gyermek számára, mint amit az adott pillanatban önállóan el tud végezni. Ily módon a tanulónak éppen olyan mértékű intellektuális erőfeszítéseket kell tennie, amelyek fejlődésének leghatékonyabb kiváltói és optimális mozgatói.

A pedagógus által irányított és segített terápiás jellegű oktató-nevelő tevékenységben a gyermek mindig nagyobb mentális teljesítményre lesz alkalmas, mint amilyenre önállóan képes lenne. A legközelebbi fejlődési zóna jótékony segítségét használja a pedagógus, aki elfogadja és irányítja diákjainak próbálgatásait, így támogatva, hogy a válaszkeresés révén a diákok saját felismerésekhez jussanak.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek négy alapvető fejlesztési területre osztható tanterven alapulnak:

- testi fejlődés
- észlelés fejlődése
- értelmi fejlődés
- személyiség fejlődése és szociális készségek fejlődése

A fejlesztési területek céljai és alkotóelemei a tanuló sajátosságainak és iskolázottsági szintjének megfelelően alkalmazandók.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek területei:

Tanterv – Játékterápia- Gimnáziumi osztályok V.-X.- Súlyos, igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára

1. kognitív fejlesztés
 - a gyógypedagógus tanító oktató-nevelő tevékenységét kiegészítő és megerősítő tanulási tevékenységek;
2. gyakorlati készségek fejlesztése
 - a környezeti elvárások és az önellátási szükségletek betöltéséhez szükséges készségek kialakítását célozza (kollázs, gyurma, képeslapok, dekorációk), magába foglalva a zeneterápiát;
3. önkiszolgálási készségek
 - az önálló életvitelhez szükséges készségek kialakítása; személyes higiénia, társadalmilag elfogadott magatartási formák elsajátítása
4. szociális készségek
 - a családi és szociális beilleszkedés elősegítése, viselkedési szabályok elsajátítása, szűkebb és tágabb környezetben való biztonságos tájékozódás (osztályteremben, iskolában, kirándulások, látogatások alkalmával);
5. játékterápia
 - a szociális készségek fejlesztését támogatja, célja a csapatszellem, kommunikációs készség, alkotó készség, felelősségtudat erősítése;

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében a saját test ismerete és a külső környezet megtapasztalása elengedhetetlen feltétele az önkiszolgálási-, szociális-, és alkalmazkodási készségek megfelelő fejlődésének, valamint azon képesség kialakulásának, hogy a világot helyesen megismerje és megértse.

A környezet tudományos megismerése (direkt megtapasztalás, kutatás, megfigyelés) a világ különböző vetületeinek, a gondolkodás, tanulás és érdeklődés általi felismerését eredményezi.

A komplex és integrált terápiás tevékenységi területek által az iskola biztosítja a tapasztalati megismerés tudományos jellegét, az elsajátított ismeretek funkcionális ismeretekké váló alakulását, elősegítve ez által az eredményes alkalmazkodást.

A súlyos intellektuális képességzavarral élő tanulók által elsajátított tudományos fogalmak alapjául a konkrét, érzékszervek által megtapasztalt tudás szolgál. A megismerés aktív tapasztalati sajátossága segíti a tanulót az olyan összefüggések megértésében, mint szerv és annak működése (fül-hallás, szem-látás), szervezet és környezet kapcsolata.

A megismerési folyamatok strukturálódása egy komplex lépés, amelyet az értelmi fejlődés és az instrumentális tanulás (próba-szerencse tanulás) követ. Az intellektuális képességzavarral élő gyermek esetében az értelmi fejlesztés eltérő, sajátos jelleget ölt. A szenzomotoros fejlesztés (sajátos gyógypedagógiai tevékenység) által, befolyásolhatjuk a főbb területeket, mint a kommunikáció, értelmi képességek, önellátás, szociális készségek fejlődését.

A szenzomotoros és nagymozgások fejlesztését célzó terápiás tevékenységek elősegítik azon jártasságok, készségek kialakulását, amelyek az értelmi-, a kommunikációs- és a nyelvi képességek fejlődésében, valamint az alapvető matematikai fogalmak gyakorlatba ültetésében kiinduló pontot képeznek. A tér, idő és mennyiség észlelésével kapcsolatos ismeretek elsajátítása a matematikai ismertek megalapozását szolgálják, elősegítik a számfogalom kialakulását, valamint annak a mindennapi életben való helyes használatát (pénzhasználat, tömegközlekedési eszköz helyes kiválasztása).

A tantervi differenciálás a feladatokban, a segítségnyújtásban és az erőforrásokban valósul meg, így a tanulók képesek lesznek:

- érdeklődést kifejezni a saját személyük és a környezetük iránt
- felhasználni érzékelésüket a környezetük felismerésére és megismerésére
- tágitani a konkrét megtapasztalás mezejét
- megérteni ok –okozati összefüggéseket
- gyakorlatba ültetni a tanult ismereteket
- megismerni az egészséges életmód törvényeit
- használni az alapvető mérőeszközöket és mértékegységeket
- kísérletezni a különböző anyagok állapotváltoztatásaival
- tudatosítani a nappal-éjszaka, valamint az évszakok váltakozásait

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók fejlesztése esetében számottevő eredmények érhetőek el a mindennapi életbe való alkalmazkodás és a társadalmi beilleszkedés területén.

A tanterv megvalósításához feltétlenül szükséges a nevelő tanár kreativitása, amely az oktatási tartalmak optimális kínálatának megválasztásában, a fejlesztő tevékenység folyamatos értékelésében és korrekciójában jut kifejezésre

ALAPKOMPETENCIÁK

1. A verbális, nonverbális és önálló beszéd készségének kialakítása és fejlesztése
2. A szociális és erkölcsi készségek kialakítása és fejlesztése
3. A tanulási készségek kialakítása és fejlesztése

1.

V. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A verbális, nonverbális és önálló beszéd készségének kialakítása és fejlesztése

V. osztály
1.1. A verbális üzenetek megértése Verbális üzenetek meghallgatása és megértése: - Mi hallatszik?, Kinek a hangját hallottad?, Társítsd a hallott szót a képhez, a tárgyhoz! , Az győz, aki a legjobban figyelt! - Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére - Igék: cselekvést, történést kifejező szavak aktív/passzív tanulása, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése - Főnevek: fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése: - zöldségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés – ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokoni viszonyok, háztartás eszközei, stb. - Személyes és birtokos névmások használatának elsajátítása, gyakorlása: játékok az ismerős személyek megszólításával, megnevezésével, a hovatartozás, rokoni viszonyok megállapításával, a birtokos névmások gyakorlásával. Én vagyok!, Mi leszünk!, Az enyém, az övé!, Ha a Mari babája, akkor a baba a Marikáé, Az én orrom, stb. - Számnév gyakorlását célzó játékok: Én mondok egyet, te mondj sokat!, Keresd a párját, amin ugyanannyi van, Annyi tárgyat tegyél ki, amennyit mondok, amennyit a képen számolsz!, Társítások: - tárgy-kép, kép-tárgy, tárgy- kép - számkép
1.2. Helyzeteknek megfelelő gesztusnyelv és szókincs adekvát használata - Tárgyak, képek megnevezései valamint azok rendeltetése és funkciójuk - Mondatalkotás megadott szavakkal, vagy kérdések alapján - Különböző témák kapcsán feltett kérdésekre adott helyes válaszadás gyakorlatai: Mi tetszett ma az iskolában?, Hány tagú a családotd?, Mi a véleményed?, Szerinted

mikor történt? - célzott kérdések a nap különböző eseményeire
1.3 Új szavak és kifejezések használata egyszerű és összetett mondatokban - Játékos gyakorlatok új szavak olvasására, elsajátítására képek/képsorozatok megnevezésével, sorba rendezésével - Játékok a kommunikációs készségek kialakítására: Mi ez?, Mit mutatok?, Mi van a kezében?
1.4 Teret és időt meghatározó szavak (határozószók) helyes használata a beszédben - Játékos gyakorlatok az észlelési mezőben megfigyelt élőlények, tárgyak, megnevezésére, bemutatására - Játékos gyakorlatok kérdések és feleletek helyes megfogalmazására a térbeli és időbeni elhelyezés, elhelyezkedés kapcsán: Hol van?, Hová bújtt?, Mikor ment el?, Mikor reggelizünk, - zuhanyozunk, - megyünk színházba? stb. - Játékos gyakorlatok a térrel-idővel kapcsolatosan feltett, témához kötött kérdések adekvát megválaszolására - Helyhatározó szavak beépítése a kommunikációba: Tedd a játékot ...-ba/ -ra/ -mellé/ -alá/ -főlé/ -mögé, Bújócska, Kincskereső játék - Időhatározó szavak beépítése a kommunikációba: - események pontos idejének meghatározása: most- ma- holnap- holnapután- tegnapelőtt; napiprogram – lépésről lépésre
1.5. Közvetlen környezettel való kapcsolatteremtés és kommunikáció: - Utánzó/pantomimes játékok: érzelmek kifejezése: öröm, bánat, siker, szomorúság, stb., valamint ismert személyek, személyiségek utánzása - Bábozás, párbeszéd kezdeményezése és fenntartása céljából - Párbeszéd kialakítása megadott témával: Hol van?, Milyen idő van kinn? stb. - Szerepjátékok, dramatizálás: Vásárolni megyünk, Színházba megyünk, Az orvosnál, A postán.
1.6. A kifejező nyelv (beszéd) gyakorlása grafikai síkon (írásban) Játékok/feladatok kép, szó és mondat társítására Játékok/feladatok: hiányos szavak kiegészítésére képek segítségével

2. A szociális és erkölcsi készségek kialakítása és fejlesztése

V. osztály

2.1. A közvetlen környezetben lévő tárgyak, személyek ismerete, önismeret

Játékos feladatok a környezet tárgyai, élőlényei felfedezésére, megismerésére az érzékszervek által (poliszenzoriális megismerés)

- Vizuális észlelés-érzékelés feladatai: Keresd a tárgyat! ,Fedezd fel a különbséget!, Társíts!, Milyen színe van a?
- Auditív észlelés-érzékelés feladatai: Milyen irányból hallod?, Utánozd az állat hangát!, Suttogjunk!, Mit hallasz?
- Ízlelés észlelés-érzékelés feladatai: Nevezd meg, milyen íze van!, Kóstold meg, mit éreztél?, Mit kóstoltál, bekötött szemmel?
- Szaglás észlelés-érzékelés feladatai: Milyen szaga / illata van?, Minek a szagát / illatát érzed?
- Tapintás észlelés-érzékelés feladatai: Varázsdoboz, Mit tapintottál?, Tapintsd ki a....!, Milyen formát tapintottál?

Játékos feladatok a pszichomotoros készségek alakulásához és fejlesztéséhez:

- Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: formák körvonalaiknak rajzolása, színezés, vágás, barkácsolás, stb.
- Játékos feladatok/gyakorlatok a testséma fejlesztése céljából
- Játékos feladatok/gyakorlatok formák kitöltésére, hiányos képek kiegészítésére

Testrészek felismerése és megnevezése: tárgyi szinten, mozgásban és képi szinten

Kézügyességet, finommotorikát fejlesztő játékok: gyurmázás, mértani formákból kirakott házikó, fa, autó, stb.

- Játékos feladatok/gyakorlatok: az érzékelés-észlelés valamint a testséma fejlesztésére, oktató szoftverek segítségével
- Feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben: fent, lent, alatt, fölött, mellett, mögött, előtt, közel, távol, itt, ott fogalmak ismeretével
- Feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten (mértani formákkal való rajzolás: autó, tömbház, virág, stb.)
- Perceptuomotoros játékok tárgyi és képi szinten
- Játékos feladatok/gyakorlatok tárgyak és képek szintjén, az azonosság és

különbözőség észlelésére több szempont figyelembevételével, szín, forma, nagyság, mennyiség, stb.

- Játékos feladatok társítással: színek és szimbólum alapján, számjegyek, betűk, mértani formák szerint, Színezz azonos betűket/számokat!, Mi van közelebb/távolabb?, Játsszunk a mértani formákkal!, Pillangót, virágot keress! stb.
- Építőjátékok feladataihoz kapcsolódó kritériumok: -tárgy és képalkotás szín, méret, forma szerint
- Analízis-szintézis játékok: Lottó, Keresd a párját!, Árnyékok felismerése
- Alapvető formák körvonalának rajzolása sablonok mentén
- Játékos feladatok/gyakorlatok a rajzolás – színezés készségének fejlesztésére
- M.Frostig-DTVP (Developmental Test of Visual Perception); A vizuális percepció vizsgálatára kidolgozott teszt alapján a szem-kéz koordináció, alak-háttér percepció, alak konstancia, térbeli helyzet, térbeli viszony fejlesztését célzó játékok

Tér- és időérzékelés fejlődését szolgáló perceptuomotoros feladatok/játékok

- Időészlelését fejlesztő perceptuomotoros feladatok: Napirendem, Heti program, Órarend, Ünnepegy szervezése, Óra ismerete
- Játékos feladatok/gyakorlatok az év, évszakok, hónapok megismerésére

Játékos feladatok a gondolkodási műveletek gyakorlására:

- szortírozás, rendezés-csoportosítás, összehasonlítás, analízis-szintézis, absztrakció és általánosítás feladatai: Szedd szét, majd rakd össze!, Puzzle, Melyik a nagy-közepes-kicsi?, Keresd a hozzá tartozót és társítsd!, Keresd a szomszédját!, Haladj a lépcsőn fel majd le! - növekvő és csökkenő sorrend gyakorlása, tematikus szókincs bővítése, kritériumok szerinti társító játékok, gyakorlatok a memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztésére konkrét tárgyak/képek szintjén

Építőjátékok térben, síkban, vízszintesen, függőlegesen, a levegőben: Autóparkoló, Farm, Gyerekek városa, Falusi ház

2.2 Társas kapcsolatok és a kommunikáció kezdeményezése, fenntartása

- Különböző kommunikációs formák - verbális kommunikáció, mimika, gesztusnyelv kifejezésére: Felelgetős játékok, Pantomim, - testbeszéd - mozgással és ritmussal: - Tánc egy ismerős dal ritmusára, Páros tánc, Körjátékok, Páros és egyéni játékok, Csapatjátékok, Hangutánzó játékok: Kis színész, A szél hangja, Találd ki, hogy ki vagyok!
- Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincsbővítésre:

Mondjunk, gyűjtsünk szavakat!, Én mondok egyet, te mondjál sokat/többet!,
Mondd ki helyesen!, Hiányos mondatok kiegészítése képi megerősítéssel,
Történetalkotás, Mesealkotás, Melyik szereplőről beszélek? - szereplők felismerése,
leírás alapján

- Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel

Szimbolikus játékok

- Affektivitás játécai: érzelmeket kifejező játékok, Szomorú arc és vidám arc, Bohóc, Manók tánca, különböző érzelmi állapotokat imitáló játékok: Örömet, szomorúságot, közömbösséget érzékeltető játékok, stb.
- Érzelmi asszociációkon alapuló játékok: Anyukásdi, Apukásdi, Nagymamákénál, A kórházban,
- Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játécai: Jó gazda! ,A mesterek, Rendőrörsdi
- Gyerekművek, rajzművek vetítése, gyermekdalok, mesék hallgatása

A szociális környezethez való alkalmazkodás játécai:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása: Így igen, így nem! Lehetséges ez?, Varázsszavak: köszönöm, kérem, légy szíves, engedje meg, hogy... Üdvözlöm, én vagyok...
- Szerep - és szituációs játékok: Barátokkal, Látogatóban, Pikniken, Előadáson, A templomban, Színházban, Kiránduláson, Boltosdi, A postás, Az iskolában...
- Helytelen viselkedésminták korrekcióját célzó játékok: Ki hibázott?, Tanulj mások hibájából!, Hogy volna helyes?, Ki cselekedett/járt el helyesen?

Személyes, egyéni tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben:

- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések: Oktatás napja, Szüreti bál, Advent, Karácsonyi műsor, Betlehemezés, Újévi szokások, Farsang, Nemzeti ünnepek, Locsolkodás, Anyák napja, Születésnapok, Gyereknapi
- Vallási ünnepek és hagyományőrző foglalkozások, szavalással, énekléssel, modern - és néptáncal
- Egyéni és a közösségi szabályok játécai: Közlekedj okosan!, Forgalomirányító rendőr, Tűz-víz-repülő, Környezetvédő vagyok!
- Vetélkedők: Táncverseny, Jelmezverseny, Sportvetélkedők
- Szórakoztató játékok: Zsákban ugrálás, Székfoglaló, Kötélhúzás, Vidd a tojást a kanállal!, Jégfogó, Csapd a ritmust!
- Relaxációs játékok: Napozunk, Lusta macska

- Szerepjátékok: Doktorosdi, Tanító néni, Szakácsosdi, Rendőrös

3. A tanuláshoz szükséges készségek és képességek fejlesztése

V. osztály

3.1 A pszicho individuális képességek fejlesztése a környezethez való alkalmazkodókészség céljából

- Vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus észlelet előhívását fejlesztő játékok: Melyik tárgy tűnt el?, Vezeték nélküli telefon, Játék az ujjakkal – eső utánzása
- Figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, beszéd – és szókincs fejlesztő játékok: észlelési szintézis mentális síkon történő analízisét célzó játékok: - illesztő játékok: puzzle, formák kirakása kisebb elemekből (mint például gyufa, gémkapocs, fültisztító stb.)

Analízis - szintézis játékok:

- Összehasonlító játékok: Lottó játék, összehasonlítás, társítás, színes képek kombinációi, formák, élőlények stb., Árnyalakok játéka, Párkereső játékok, Memória játékok
- Elvont és globális gondolkodást fejlesztő játékok
- Társító játékok: Játék a témakörökkel, főfogalom alá rendelés, csoportosítás), Kitalálós játékok, Találós kérdések

Alkotójátékok tárgyi és képi szinten:

- Vizuális és auditív memória játékok: Találd ki, mi hiányzik a képről? – előző megfigyelés alapján mondja meg mi tűnt el a képről, asztalról, stb. Melyik hangot nem hallod? -egy korábbi elhangzott hangsorhoz képest, memóriakártyák, vizuális memória fejlesztését célzó szoftverek
- Figyelem fejlesztését célzó játékok: Utánozz!, Kövesd az útvonalat!, Tedd sorrendbe!

Kommunikációs készséget fejlesztő játékok:

- Utánzó játékok
- Mozgásos és ritmusos játékok: Tapsolj a megadott ritmus szerint!
- Mozgással összekapcsolt dalok: Ha jó a kedved, Fújja szél a fákat, Tekeredik a kígyó, - szóbeli játékok (meghatározott szavakkal való játék: visszhangjáték, mesealkotás, színészkedés)

- Szavalás
- Tematikus párbeszéd, szerepjátékok: orvos és betegek, a gyógyszerboltban, piacon stb.
- Alkotójátékok tárgyi és képi szinten

Gyakorlati készségeket fejlesztő játékok:

- Szenzomotoros: konkrét tárgyakkal való játék
- Érzékszervi - alapélelmiszerek, zöldségek, gyümölcsök felismerése ízlelés után, a négy alap íz felismerése és megnevezése
- Verbális készségeket fejlesztő játékok: beszédszervi torna, hangutánzók, nyelvtörők, ritmusjátékok, mondatok társítása képekhez, ünnepségre való gyakorlás, egyéni vagy csoportos dúdolás
- Hangutánzó játékok
- Játékok szóbeli tevékenységek bemutatására tárgyak segítségével: Tedd fel a kalapod!
- Ünnepek, egyéni és csoportos éneklés

A kialakult készségek, képességek beépítése az egyéni viselkedésbe: Cselekvéssel játékok tárgyi szinten az egyéni szükségletek kielégítésére

Játékok a mindennapi életből merített témákkal:

- Mi ez, mire használjuk?, Az asztalnál, A piacon, stb.
- Személyes autonómiát fejlesztő játékok: évszakoknak megfelelő öltözködés, kiránduláshoz szükséges tárgyak előkészítése, születésnap asztal megterítése stb.
- Cselekvéssel játékok konkrét környezeti elemekkel: szeméthyűjtés, virágültetés, osztály kidíszítése.
- Szabályjátékok, különböző témában szervezett vetélkedők, versenyek: A legjobb szavaló, A legjobb festő, A legügyesebb előadó, A legjobb táncos stb.
- Versenyek: Futóverseny, Ugróverseny, Kötélhúzó verseny, Ki gyűjt össze több labdát? Ki tölti meg hamarabb labdával a zsákot? stb.

3.2 Gyakorlati-alkalmazási készségek

Játékok a kézügyesség kialakítására és fejlesztésére

- Különböző mozgásos játékok: óriásjárás, törpejárás, stafétajátékok stb.
- Egyensúlygyakorlatok: földre elhelyezett zsinóron és gerendán való járás, ugrókötelezés, akadálypálya, mérlegjáték, egyensúlyozás vízzel töltött pohárral és ping - pong labdával kanálban, stb.

- Önkifejezést fejlesztő játékok gesztusnyelv segítségével: Robot, festő, zsoké vagyok!
- Utánzó játékok: Találd ki kire gondoltam?, Melyik szóra gondoltam? stb.

Gyakorló játékok a kézügyesség fejlesztésére, szervezett tevékenységek keretén belül

Manipulációs és ügyességi játékok:

- Gyűjts össze minél több játékot: gyöngyfüzés, csipeszelés, építés gyufából, csavarozás, gombolás, tépési gyakorlatok stb.

Kézügyességet, finommotorikát fejlesztő játékok:

- Gyöngyfüzés, szövés, fonás, cipőfüzés, pálcikák válogatása, szortírozó játékok, stb.

Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok:

- Agyag, kinetikus homok gyúrása, gyurma formázása, üveg megtöltése folyadékkal, kiürítése, színezés, rajz, festés az ujjakkal, tenyérrel, stb.

Illesztős játékok: puzzle

Építő játékok: kockákból híd építése, tömbház építése

Összeillesztős játékok: Legó, Geomag, stb.

Rajz és művészi kifejezést segítő játékok: festés kövekre, pecsételés levelekkel stb.

Tartalmak

Fejlesztési területek és tartalmak	V.osztály
1.Beszéd és kifejezés	Tájékozódás és alkalmazkodás: Cselekvések Érzelmi állapotok Tárgyak Jelenségek
2.Érzékelés és észlelés	Tárgyak Élelmiszerek Öltözködés Jelenségek
3.Testséma és téri irányok	Az emberi test Alapmozgások
4. Tájékozódás térben - és időben	Tárgyak térbeli helyzete Tárgyak és jelenségek közötti kapcsolat Események időrendi sorrendje
5.Otthon és iskola	Helyiségek és rendeltetésük Bútorzat Célzott tevékenységek
6. Önállóságra való nevelés	Az illemhely kellékei Ruházat kellékei Étkezés
7.Család és társas kapcsolatok	Személyi adatok Rokoni viszonyok Illemszabályok, viselkedési normák Barátok Utazás közlekedési eszközökkel

VI. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A verbális, nonverbális és önálló beszéd készségének alakítása és fejlesztése

VI. osztály
1.1. A verbális üzenetek megértése Verbális üzenetek meghallgatása és megértése: - Mi hallatszik? Kinek a hangját hallottad? Társítsd a hallott szót a képhez, a tárgyhoz! Az győz, aki a legjobban figyelt Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére: - Igék: cselekvést, történet kifejező szavak aktív/passzív tanulása, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése - Főnevek: fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése: - zöldségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés – ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokoni viszonyok, háztartás eszközei, stb. - Személyes és birtokos névmások használatának elsajátítása, gyakorlása: játékok az ismerős személyek megszólításával, megnevezésével, a hovatartozás, rokoni viszonyok megállapításával, a birtokos névmások gyakorlásával. Én vagyok!, Mi leszünk!, Az enyém, az övé!, Ha a Mari babája, akkor a baba a Marikáé, Az én orrom, stb. - Számnév gyakorlását célzó játékok: Én mondok egyet, te mondj sokat!, Keresd a párját, ahol ugyanannyi van!, Annyi tárgyat tegyél ki, amennyit mondok, amennyit a képen számolsz!, Társítások: tárgy-kép, kép-tárgy, tárgy- kép – számkép - Önismeret és mások ismerete a közvetlen környezetből: Az én nevem?, Mond meg ki ő?, Kinek a játéka?, Hány játékod van? - Szavak szófaji meghatározása Társító játékok: tárgy –kép, kép -tárgy, tárgy –kép- szó, Találd meg a megfelelő képet!, Találd meg az árnyékát!
1.2. Helyzeteknek megfelelő gesztusnyelv és szókincs adekvát használata

Tárgyak, képek megnevezései valamint azok rendeltetése és funkciójuk

Hely - és időhatározó szavak, előjáró szavak adekvát használata tárgyi/képi megerősítéssel, megadott szavak segítségével: Tedd a játékot a -ba/ -ra/ -mellé/ -alá/ -föle/ -mögé..., Bújócska, Kincskereső játék

Mondatalkotás megadott szavakkal, vagy kérdések alapján

Különböző témák kapcsán feltett kérdésekre adott helyes válaszadás gyakorlatai: Mi tetszett ma az iskolában?, Hány tagú a családot?, Mi a véleményed?, Szerinted mikor történt a? Célzott kérdések a nap különböző eseményeire

1.3 Új szavak és kifejezések használata egyszerű és összetett mondatokban

Játékos gyakorlatok új szavak megismerésére, elsajátítására képek/képsorozatok megnevezésével, sorba rendezésével

Szókincsbővítés a rokon - és ellentétes értelmű szópárok keresésével

Egyszerű-és bővített mondatok alkotása új szavak és kifejezések beépítésével

Mellékneveket tartalmazó szó szerkezetek alkotása rövid, 3-5 szavas mondatokban: -ahol a melléknév méretbeli tulajdonságokra (kicsi – közepes - nagy, hosszú-rövid, vastag-vékony, széles-keskeny), esztétikai vonatkozásra (szép, csúnya, megnyerő, tiszta, piszkos), jellemvonásokra (lusta-szorgalmas, jó-rossz, kedves-ellenszenves), viselkedési attitűdökre (szófogadó, figyelmes, rendetlen) színekre, formákra utal

1.4 Teret és időt meghatározó szavak (határozószók) helyes használata a beszédben

Játékos gyakorlatok az észlelési mezőben megfigyelt élőlények, tárgyak, megnevezésére, bemutatására

Játékos gyakorlatok kérdések és feleletek helyes megfogalmazására a térbeli és időbeni elhelyezés, elhelyezkedés kapcsán: Hol van?, Hová bűjt?, Mikor ment el?, Mikor reggelizünk, - zuhanyozunk, - megyünk színházba?

Játékos gyakorlatok a térrel-idővel kapcsolatosan feltett, témához kötött kérdések adekvát megválaszolására

Helyhatározó szavak beépítése a kommunikációba: Tedd a játékot a -ba/ -ra/ -mellé/ -alá/ -föle/ -mögé, Bújócska, Kincskereső játék

Időhatározó szavak beépítése a kommunikációba: események pontos idejének meghatározása, mint: most- ma- holnap- holnapután-tegnapelőtt, napi program – lépésről - lépésre

1.5. Közvetlen környezettel való kapcsolatteremtés és kommunikáció:

Utánzó/pantomimes játékok (érzelmeinek kifejezése: öröm, bánat, siker, szomorúság, stb., valamint ismert személyek, személyiségek utánzása)

- Bábozás, párbeszéd kezdeményezése és fenntartása céljából
- Megszólítási, köszönési és udvariassági formulák helyes használatát célzó játékok
- Új szavak beépítése, használatának gyakorlása különböző helyzetekben
- A hétköznapi történések, események eljátszása, dramatizálása, megbeszélése
- Csoportjátékok
- Szerepjátékok, dramatizálás megadott téma alapján: Vásárolni megyünk, Színházba megyünk, Az orvosnál, A postán...

1.6 A kifejező nyelv (beszéd) gyakorlása grafikai síkon (írásban)

Egyszerű szavak és mondatok másolása

Rejtvények, képrejtvények megoldása, kiegészítése ismerős szavakkal

Játékok/feladatok kép, szó és mondat társítására

Játékok/feladatok: képek segítségével hiányos szavak kiegészítésére

Játékos gyakorlatok azonos alakú/hasonló alakú, de különböző értelmű szavakkal

2. A szociális és erkölcsi készségek kialakítása és fejlesztése

VI. osztály

2.1. A közvetlen környezetben lévő tárgyak, személyek ismerete, önismeret

Játékos feladatok a környezet tárgyai, élőlényei felfedezésére, megismerésére az érzékszervek által (poliszenzoriális megismerés)

- Vizuális észlelés-érzékelés feladatai: Keresd a tárgyat!, Fedezd fel a különbséget!, Társíts!, Milyen színe van?
- Auditív észlelés-érzékelés feladatai: Milyen irányból hallod?, Utánozd az állat hangát!, Suttogjunk!, Mit hallasz?
- Ízlelés észlelés-érzékelés feladatai: Nevezd meg, milyen íze van!, Kóstold meg, mit éreztél?, Mit kóstoltál, bekötött szemmel?
- Szaglás észlelés-érzékelés feladatai: Milyen szaga / illata van?, Minek a szagát / illatát érzed?
- Tapintás észlelés-érzékelés feladatai: Varázsdoboz, Mit tapintottál?, Tapintsd ki!, Milyen formát tapintottál?

Játékos feladatok a pszichomotoros készségek alakulásához és fejlesztéséhez:

- Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: -formák körvonalainak rajzolása, színezés, vágás, barkácsolás, stb.
- Játékos feladatok/gyakorlatok a testséma fejlesztése céljából
- Perceptuomotoros játékok képi és tárgyi szinten
- Perceptuomotoros készségek fejlesztése oktató szoftverek segítségével
- Feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben: fent, lent, alatt, fölött, mellett, mögött, előtt, közel, távol, itt, ott fogalmak ismeretével
- Feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten (mértani formákkal való rajzolás: autó, tömbház, virág, stb.
- Időészlelését fejlesztő perceptuomotoros feladatok: Napirendem, Heti program, Órarend, Ünnepegy szervezése, Óra ismerete
- Játékos feladatok/gyakorlatok képek időrendi sorrendjének felismerésére, sorba rendezésre egy ismert történet, mese alapján

Közvetlen környezet ismerős elemeinek azonosítása és alkalmazását segítő játékok

- Játékos feladatok/gyakorlatok magatartásformák - szerepek lemásolására: Tanító néni, Rendőr, Takarítsuk ki a konyhát!, Mi lesz, ha nagy lesz? stb.
- Szabályjátékok: Ugróiskola, Nyuszi ül a füben!, Menjünk vásárolni!
- Szimbolikus játékok: foglalkozások eljátszása a hozzá tartozó eszközökkel, vagy azokat behelyettesítő tárgyakkal, Pantomim, Boltosdi, stb.

Játékos feladatok/gyakorlatok különböző problémahelyzetek megoldására: Mit fogsz tenni, akkor amikor?, A kis gyalogos, Mi történt azután, hogy?

Közvetlen környezettel való kapcsolat kezdeményezése és fenntartása

Kommunikációs formák elsajátítása és alkalmazása a közvetlen környezetben

2.2 Társas kapcsolatok és a kommunikáció kezdeményezése, fenntartása

Különböző kommunikációs formák kifejezésére: verbális kommunikáció, mimika, gesztusnyelv kifejezésére

- Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincs bővítésre: Húzd alá a megadott szavakat!, Javítsd ki a hibát!, Melyik betű hiányzik?
- Játékok hiányos mondatok kiegészítésére képi megerősítéssel: Melyik szereplőről beszélek?
- Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel

Szimbolikus játékok

- Affektivitás játéka: érzelmeket kifejező játékok, Szomorú arc és vidám arc, Bohóc,

Manók tánca, különböző érzelmi állapotokat imitáló játékok: - Örömet, szomorúságot, közömbösséget érzékeltető játékok, stb.

- Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játécai: Jó gazda!, A mesterek, Rendőrörsdi

A szociális környezethez való alkalmazkodás játécai:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása: Így igen, így nem! Lehetséges ez?, Varázsszavak: köszönöm, kérem, légy szíves, engedje meg, hogy..., Üdvözlöm, én vagyok...
- Szerep - és szituációs játékok: Barátokkal, Látogatóban, Pikniken, Előadáson, A templomban, Színházban, Kiránduláson, Boltosdi, A postás, Az iskolában...

3. Személyes, egyéni tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben: - séták, túrázások, intézménylátogatások, kirándulások,

- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések: Oktatás napja, Szüreti bál, Advent, Karácsonyi műsor, Betlehemezés, Újévi szokások, Farsang, Nemzeti ünnepek, Locsolkodás, Anyák napja, Születésnapok, Gyereknapi
 - Vallási ünnepek és hagyományőrző foglalkozások, szavalással, énekléssel, modern - és néptáncal
 - Egyéni és a közösségi szabályok játécai: Közlekedj okosan! Forgalomirányító rendőr, Tűz-víz-repülő, Környezetvédő vagyok!
 - Vetélkedők: Táncverseny, Jelmezverseny, Sportvetélkedők
 - Szórakoztató játékok: Zsákban ugrálás, Székfoglaló, Kötélhúzás, Vidd a tojást a kanállal!, Jégfogó, Csapd a ritmust!
 - Relaxációs játékok: Napozunk, Lusta macska
 - Szerepjátékok: Doktorosdi, Tanító nénis, Szakácsosdi, Rendőrös
- Szociális kapcsolatokhoz szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

3. A tanuláshoz szükséges készségek és képességek fejlesztése

VI. osztály

3.1 A pszichoindividuális képességek fejlesztése a környezethez való alkalmazkodókészség céljából

Vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus észlelet előhívását fejlesztő játékok:

- Melyik tárgy tűnt el?, Vezeték nélküli telefon, Játék az ujjakkal – eső utánzása

Figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, beszéd (szókincs) fejlesztő játécai, valamint

Tanterv – Játékterápia- Gimnáziumi osztályok V.-X.- Súlyos, igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára

az észlelési szintézis mentális síkon történő analízisét célzó játékok:

- Illesztős játékok: Puzzle, formák kirakása kisebb elemekből (mint például gyufa, gémkapocs, fültisztító stb.)
- Analízis - szintézis játéka, összehasonlító játékok: Lottó játék
- Összehasonlítás, társítás, színes képek kombinációi, formák, élőlények stb.), Árnyalakok játéka, Párkereső játékok, Memória játékok
- Elvont gondolkodást fejlesztő játékok: Társító játékok, (Játék a témakörökkel, főfogalom alá rendelés, csoportosítás), Kitalálós játékok, Találós kérdések
- Asszociációs játékok segítségével probléma helyzetek megoldása: Mire használjuk?, Mond, hogy helyes?, Mi a rajzod címe?
- Vizuális és auditív memória játéka: Találd ki, mi hiányzik a képről? - előző megfigyelés alapján mondja meg mi tűnt el a képről, asztalról, stb. „Melyik hangot nem hallod? - egy korábbi elhangzott hangsorhoz képest, memóriakártyák, vizuális memória fejlesztését célzó szoftverek
- Figyelem fejlesztését célzó játékok: Utánozz!, Kövesd az útvonalat!, Tedd sorrendbe!

Kommunikációs készséget fejlesztő játékok:

- Utánzó játékok, mozgásos és ritmusos játékok: Tapsolj a megadott ritmus szerint!
- Mozgással összekapcsolt dalok: „Ha jó a kedved”, „Fújja szél a fákat”, „Tekeredik a kígyó”
- Szóbeli játékok, Játékok megadott szavakkal: visszhangjáték, mesealkotás, színészkedés.
- Olvasmányok, tematikus párbeszédek, szerepjátékok: orvos és betege, a gyógyszertárban, piacon, stb

Gyakorlati képességeket fejlesztő játékok:

- A kialakult készségek, képességek beépítése az egyéni viselkedésbe játékok által, A piacon, Az üzletben, Az asztalnál stb.
- Személyes autonómiát fejlesztő játékok: évszakoknak megfelelő öltözködés, kiránduláshoz szükséges tárgyak előkészítése, születésnapi asztal megterítése, stb.
- Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel: szemétgyűjtés, virágültetés, osztály kidíszítése.
- Versenyek: Futóverseny, Ugróverseny, Kötélhúzó verseny, Ki gyűjt össze több labdát? Ki tölti meg hamarabb labdával a zsákot? stb.

3.2. Gyakorlati-alkalmazási készségek

Játékok a kézügyesség kialakítására és fejlesztésére

- Különböző mozgásos játékok: óriásjárás, törpejárás, stafétajátékok stb.
- Egyensúlygyakorlatok (földre elhelyezett zsinóron és gerendán való járás, ugrókötelezés, akadálypálya, mérlegjáték, egyensúlyozás vízzel töltött pohárral és ping - pong labdával kanálban, stb.
- Önkifejezést fejlesztő játékok gesztusnyelv segítségével: robot, festő, zsoké vagyok!
- Utánzó játékok: Találd ki kire gondoltam?, Melyik szóra gondoltam? stb.

Gyakorló játékok a kézügyesség fejlesztésére, szervezett tevékenységek keretén belül

- Manipulációs és ügyességi játékok: Gyűjts össze minél több játékot!, gyöngyfűzés, csipeszelés, építés gyufából, csavározás, gombolás, tépési gyakorlatok stb.
- Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: agyag, kinetikus homok gyúrása, gyurma formázása, üveg folyadékkal való megtöltése, kiürítése, színezés, rajz, festés az ujjakkal, tenyérrel, stb.
- Összeillesztős játékok: Legó, Geomag, stb.
- Rajz és művészi kifejezést segítő játékok: festés kövekre, pecsételés levelekkel stb.

Tartalmak

Fejlesztési területek és tartalmak	VI. osztály
1. Beszéd és kifejezés	Tájékozódás és alkalmazkodás Cselekvések Érzelmi állapotok Tárgyak Jelenségek
2. Érzékelés és észlelés	Tárgyak Élelmiszerek Öltözködés Jelenségek
3. Testséma és téri irányok	Az emberi test Alapmozgások
4. Tájékozódás térben - és időben	Tárgyak térbeli helyzete Tárgyak és jelenségek közötti kapcsolat Események időrendi sorrendje
5. Otthon és iskola	Helyiségek és rendeltetésük Bútorzat Célzott tevékenységek
6. Önállóságra való nevelés	Az illemhely kellékei Ruházat kellékei Étkezés
7. Család és társas kapcsolatok	Személyi adatok Rokoni viszonyok Illemszabályok, viselkedési normák Barátok Utazás, közlekedési eszközökkel

VII. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A verbális/nonverbális és önálló kommunikációs készségek kialakítása és fejlesztése

VII. osztály
1.1. Verbális kommunikáció megértése - Verbális üzenetek meghallgatása és megértése: - Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére - Igék: cselekvést, történést kifejező szavak aktív/passzív tanulása: alszom, eszem, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése, stb. - Főnevek: fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése: - zölkségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés – ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokoni viszonyok, háztartás eszközei, stb. - Melléknevek: Tulajdonságokat megnevező szavak – tárgy tulajdonságainak, sajátosságainak bemutatása, képről való mesélés, színek megnevezése: Mondd, milyen ez?, Mutasd, melyik hasonló? Csoportosítsd a hasonló tárgyakat/képeket!, Mutasd, melyik különbözik?, Csoportosítsd a különbözőket! - Személyes és birtokos névmások - Számnév
1.2. Különböző helyzeteknek megfelelő szókincs adekvát használata/bővítése - Tárgyak, képek megnevezései valamint azok rendeltetése és funkciójuk: Mi ez?, Mi a haszna? stb. - Hely - és időhatározó szavak, elöljáró szavak adekvát használata tárgyi/képi megerősítéssel, megadott szavak segítségével - Mondatalkotás (tömondat/ bővített mondat) megadott szavakkal, vagy kérdések alapján - Különböző témák kapcsán feltett kérdésekre adott helyes válaszadás gyakorlatai: - Mi tetszett ma az iskolában?, Hány tagú a családot?, Mi a véleményed?, Szerinted mikor történt?, Célzott kérdések a nap különböző eseményeire
1.3 Új szavak és kifejezések használata egyszerű és összetett mondatokban - Játékos gyakorlatok új szavak megismerésére, elsajátítására képek/képsorozatok

megnevezésével, sorba rendezésével

- Szókincsbővítés a rokon - és ellentétes értelmű szópárok keresésével
- Egyszerű és bővített mondatok alkotása új szavak és kifejezések beépítésével
- Mellékneveket tartalmazó szószerkezetek alkotása, ezek egyszerű és bővített mondatba helyezése

1.4 Teret és időt meghatározó szavak (határozószók) helyes használata a beszédben

- Játékos gyakorlatok az észlelési mezőben megfigyelt élőlények, tárgyak, megnevezésére, bemutatására
- Játékos gyakorlatok teret és időt meghatározó szavak használatára
Játékos gyakorlatok térrel-idővel kapcsolatosan feltett, témához kötött kérdések adekvát megválaszolására
- Zenés játékok
- Helyes feleletek megfogalmazása a térbeli és időbeni elhelyezés, elhelyezkedés kapcsán: napi program, hét napjai, évszakok

1.5. Közvetlen környezettel való kapcsolatteremtés és kommunikáció

- Utánzó/pantomimes játékok
- Bábozás, párbeszéd kezdeményezése és fenntartása céljából
- Megszólítási, köszönési és udvariassági formulák helyes használatát célzó játékok
- Új szavak beépítése, használatának gyakorlása különböző helyzetekben
- A hétköznapi történések, események eljátszása, dramatizálása, megbeszélése
- Csoportjátékok
- Szerepjátékok
- Párbeszéd kezdeményezése, fenntartása adott szituációkban

1.6. A kifejező nyelv (beszéd) gyakorlása grafikai síkon (írásban)

- Egyszerű és összetett szavak és mondatok másolása
- Rejtvények, képrejtvények megoldása, kiegészítése ismerős szavakkal
- Játékos gyakorlatok kép-szó-mondat társításásra
- Képpel társított, hiányzó szavak kiegészítése

2.Társadalmi-szociális nevelés és állampolgári kompetencia kialakítása, fejlesztése

VII. osztály

Tanterv – Játékterápia- Gimnáziumi osztályok V.-X.- Súlyos, igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára

2.1. A közvetlen környezetben lévő tárgyak, személyek ismerete, önismeret

Különböző kommunikációs formák: verbális kommunikáció, mimika, gesztusnyelv kifejezésére:

- Testbeszéd - mozgással és ritmussal: Tánc egy ismerős dal ritmusára,
- Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincsbővítésre:
Melyik szereplőről beszélek?

Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel

Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játéka: Jó gazda!, A mesterek,

Rendőrörsdi, stb

A szociális környezethez való alkalmazkodás játéka:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása: Így igen, így nem!,
Varázsszavak
- Szerep - és szituációs játékok: Barátokkal, Látogatóban
- Szerepcserén alapuló játékok: Orvososdi, Tanító néni, Anyukásdi, Boltosdi

Személyes, egyéni tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben:

- Séták, túrázások, kirándulások,
- Egyéni és a közösségi szabályok játéka: Közlekedj okosan!, Forgalmirányító rendőr, Környezetvédő vagyok
- Vetélkedők: táncverseny, jelmezverseny, sportvetélkedők

Társas kapcsolatok kialakításához szükséges készségek fejlesztése

- Szabályjátékok
- Testbeszéd - mozgás és ritmus.

2.2 Társas kapcsolatok és a kommunikáció kezdeményezése, fenntartása

Különböző kommunikációs formák: verbális kommunikáció, mimika, gesztusnyelv kifejezésére:

-Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincsbővítésre:

Mondjunk, gyűjtsünk szavakat!, Én mondok egyet, te mondjál sokat/többet!, Ha nem így, akkor hogy?, Stop!, Melyik szótag hiányzik?

- Hiányos mondatok kiegészítése képi megerősítéssel, Történetalkotás, Mesealkotás,

Melyik szereplőről beszélek?

Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel

- Zenehallgatás és mesenézés: gyerekdalok, rajzfilmek, mesék

Szimbolikus játékok:

- Affektivitás játéka: érzelmeket kifejező játékok
- Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játéka: Jó gazda! A mesterek, Főzőcske

A szociális környezethez való alkalmazkodás játéka:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása személyhez és szituációknak megfelelően: Így igen, így nem!, Lehetséges ez?, Varázsszavak: - köszönöm, kérem, légy szíves

- Szerep- és szituációs játékok, dramatizálás: Látogatóban, Pikniken, Előadáson, A templomban, stb.

- Szerepcserés játékok: Boltosdi, Postás

-Helytelen viselkedésminták korrekcióját célzó játékok: Ki hibázott?, Tanulj mások hibájából!, Hogy volna helyes?, Ki cselekedett/járt el helyesen?

Saját élményű tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben:

- Séták, túrázások, kirándulások,
- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések
- Egyéni és a közösségi szabályok játéka: Közlekedj okosan!, Közlekedési rendőr, Tűz-víz, Környezetvédő vagyok!
- Vetélkedők: táncverseny, jelmezverseny, sportvetélkedők
- Szórakoztató játékok
- Relaxációs játékok: Napozunk, Lusta macska
- Szerepjátékok: Doktorosdi, Tanító néni, Rendőr

Játékok a társas kapcsolatokhoz szükséges készségek kialakításához:

- Szabályjátékok
- Mozgásos és ritmusos játékok: „Fújja szél a fákat”, „Ha jó a kedved” , „Tekeredik a kígyó”
- Zenehallgatás

3.A tanuláshoz szükséges készségek és képességek kialakítása és fejlesztése

VII. osztály
3.1 A pszicho-individuális képességek fejlesztése a környezethez való alkalmazkodókészség érdekében

Tanterv – Játékterápia- Gimnáziumi osztályok V.-X.- Súlyos, igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára

Vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus észlelet előhívását fejlesztő játékok: Melyik tárgy tűnt el? Vezeték nélküli telefon, Játék az ujjakkal - eső utánzása

Gondolkodás, emlékezet, képzelet, figyelem, beszéd (szókincs) fejlesztő játékok

- Észlelési szintézist, mentális síkon történő analízist célzó játékok: Tedd össze a tárgyat!, Építsünk legoból!

Analízis – szintézis játéakai:

- Összehasonlító játékok: Lottó játék, (összehasonlítás, társítás, színes képek kombinációi, formák, élőlények stb.), Árnyalakok játéka, Párkereső játékok, Memória játékok
- Elvont és globális gondolkodást fejlesztő játékok: Társító játékok, Játék a témakörökkel, főfogalom alá rendelés, csoportosítás, Kitalálós játékok, Találós kérdések
- Társító játékok
- Problémamegoldó játékok

Vizuális és auditív memória játéakai: Mit jegyeztél meg?

Figyelem fejlesztését célzó játékok: Utánozz!, Kövesd az útvonalat!

Kommunikációs készséget fejlesztő játékok:

Gyakorlati képességeket fejlesztő játékok:

- Szenzomotoros (konkrét tárgyakkal való játék): Hideg vagy meleg?, Célba dobás, Varázsdoboz
- Érzékszervi játékok: alapélelmiszerek, zöldségek, gyümölcsök felismerése ízlelés után, a négy alapíz felismerése és megnevezése
- Verbális készségeket fejlesztő játékok: beszédszervi torna, hangutánzók, nyelvtörők, ritmusjátékok, mondatok társítása képekhez, ünnepségre való gyakorlás, egyéni vagy csoportos dúdolás
- Utánzáson alapuló játékok: Múzeum látogatás, Gyógyszertárban, Szervezzünk meglepetésbulit!

A kialakult készségek, képességek beépítése az egyéni viselkedésbe játékok által

- Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel: Mi ez és mire használjuk? Az asztalnál, A piacon
- Személyes autonómiát fejlesztő játékok
- Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel: Tiszteld a természetet!, Szemétgyűjtés, Kinek a segítségét kérjük

- Szabályjátékok, vetélkedők különböző témák keretén belül

3.2. Az általános mozgásfejlődés és kézügyesség megnyilvánulása

Játékok a kézügyesség kialakítására és fejlesztésére

- Különböző mozgásos játékok: óriásjárás, törpejárás, stafétajátékok, stb. Párok versenye, Staféta, Bent a bárány, kint a farkas,
- Egyensúlygyakorlatok: földre elhelyezett zsinóron és gerendán való járás, ugrókötelezés, akadálypálya, mérlegjáték, egyensúlyozás vízzel töltött pohárral és ping-pong labdával kanálban, stb.
- Önkifejezést fejlesztő játékok gesztusnyelv segítségével: robot, festő, zsoké vagyok!
- Utánzó játékok: Tükör vagyok!, Találd ki kire gondoltam?, Melyik szóra gondoltam? stb.

Gyakorló játékok a kézügyesség fejlesztésére, szervezett tevékenységek keretén belül

- Manipulációs játékok: Sárkányreptetés, Gyűjts össze minél több játékot! , Labdajátékok
- Ügyességi játékok: gyöngyfűzés, csipeszelés, építés gyufából, csavarozás, gombolás, tépési gyakorlatok stb.
- Szem-kéz koordináció és a kezek összerendezését fejlesztő játékok (agyag, kinetikus homok gyúrása, gyurma formázása, üveg folyadékkal való megtöltése, kiürítése, színezés, rajz, festés az ujjakkal, tenyérrel, stb. Dobd a labdát egy kézzel, két kézzel!, Oszd ki a kártyákat!, Vezesd végig a kezed a pályán!, Válaszd ki a képeket!
- Illesztős játékok
- Építő játékok: kockákból híd építése, tömbház építése
- Összeillesztős játékok: Legó, Geomag stb.
- rajz és művészi kifejezést segítő játékok: színezés, modellezés, rajzolás, festés, pecsételés

TARTALMAK

Fejlesztési területek és tartalmak	VII. osztály
1. Beszéd és kifejezés	Tájékozódás és alkalmazkodás: Cselekvések Érzelmi állapotok Tárgyak Jelenségek
2. Érzékelés és észlelés	Tárgyak Élelmiszerek Öltözködés Jelenségek
3. Testséma és téri irányok	Az emberi test Alapmozgások
4. Tájékozódás térben - és időben	Tárgyak térbeli helyzete Tárgyak és jelenségek közötti kapcsolat Események időrendi sorrendje
5. Otthon és iskola	Helyiségek és rendeltetésük Bútorzat Célzott tevékenységek
6. Önállóságra való nevelés	Az illemhely kellékei Ruházat kellékei Étkezés
7. Család és társas kapcsolatok	Személyi adatok Rokoni viszonyok Illemszabályok, viselkedési normák Barátok Utazás közlekedési eszközökkel

VIII. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A verbális/nonverbális és önálló kommunikációs készség alakítása és fejlesztése

VIII. osztály
1.1. Verbális üzenetek megértése Verbális üzenetek meghallgatása és megértése: Hallgasd figyelemmel!, Társítsd a képet/tárgyat a szóhoz!, A legfigyelmesebb a nyerő! Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére - Igék: cselekvést, történést kifejező szavak aktív/passzív tanulása, pl. alszom, eszem, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése, stb. - Főnevek: fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése: - formák, zölkségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés – ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokon viszonyok, háztartás eszközei, stb. - Melléknevek: tulajdonságokat megnevező szavak – tárgy tulajdonságainak, sajátosságainak bemutatása, képről való mesélés, színek megnevezése: Mondd milyen ez?, Mutasd melyik hasonló?, Csoportosítsd a hasonló tárgyakat/képeket!, Mutasd, melyik különbözik?, Csoportosítsd a különbözőket! - Rokon és ellentétes értelmű szavak gyakorlása: Mondd el melyek a hasonlóak, Nevezd meg hasonló szóval, Mutasd be, nevezd meg az ellentétét, Melyik kép különbözik, miért?, Csoportosítsd a hasonlókat!, tárgyak, képek azonos tulajdonságok, ellentétek mentén való csoportosítása, társítása ezek megnevezése - Személyes és birtokos névmások - Számnév gyakorlását célzó játékok: Én mondok egyet, te mondj sokat!, Keresd a párját, amin ugyanannyi van, Annyi tárgyat tegyél ki, amennyit mondok, amennyit a képen számolsz! Társítások: tárgy-kép, kép-tárgy, tárgy- kép – számkép: Keresd a megfelelő képet!, Lotto
1.2. Különböző helyzeteknek megfelelő szókincs adekvát használata/bővítése Tárgyak, képek megnevezései valamint azok rendeltetése és funkciójuk:

- Mi ez? ,Mi a haszna? stb. Hely– és időhatározó szavak, előjáró szavak adekvát használata tárgyi/képi megerősítéssel, megadott szavak segítségével: Tedd a játékot a -ba/ -ra/ -mellé/ -alá/ -föle/ -mögé, Bújócska, Kincskereső játék Mondatalkotás: tömondat/ bővített mondat - megadott szavakkal, vagy kérdések alapján Különböző témák: iskola, család, napi rutinok - kapcsán feltett kérdésekre adott helyes válaszadás gyakorlása: - Mi tetszett ma az iskolában?, Hány tagú a családot?, Mi a véleményed?, Szerinted mikor történt?, Célzott kérdések a nap különböző eseményeire
1.3 Új szavak és kifejezések használata egyszerű és összetett mondatokban Játékos gyakorlatok új szavak megismerésére, elsajátítására képek/képsorozatok megnevezésével, sorba rendezésével Szókinszbővítés a rokon - és ellentétes értelmű szópárok keresésével Egyszerű - és bővített mondatok alkotása új szavak és kifejezések beépítésével Mellékneveket tartalmazó szószerkezetek alkotása és ezek egyszerű és bővített mondatba helyezése
1.4 Teret és időt meghatározó szavak (határozószók) helyes használata a beszédben Játékos gyakorlatok az észlelési mezőben megfigyelt élőlények, tárgyak, megnevezésére, bemutatására Játékos gyakorlatok a térrel-idővel kapcsolatosan feltett, témához kötött kérdések adekvát megválaszolására Zenés játékok Helyes feleletek megfogalmazása a térbeli és időbeni elhelyezés, elhelyezkedés kapcsán: napi program, hét napjai, évszakok
1.5. Közvetlen környezettel való kapcsolatteremtés és kommunikáció: - Utánzó/pantomimes játékok: érzelmek felismerése és kifejezése, öröm, bánat, siker, szomorúság, stb. Ismert személyek, személyiségek utánzása - Bábozás párbeszéd kezdeményezése és fenntartása céljából - Megszólítási, köszöneti és udvariassági formulák helyes használatát célzó játékok - Új szavak beépítése, használatának gyakorlása különböző helyzetekben - A hétköznapi történetek, események eljátszása, dramatizálása, megbeszélése

1.6. A kifejező nyelv (beszéd) gyakorlása grafikai síkon (írásban)

- Egyszerű és összetett szavak és mondatok másolása (3-4 szó)
- Rejtvények, képrejtvények megoldása, kiegészítése ismerős szavakkal
- Játékos gyakorlatok kép-szó-mondat társításásra
- Játékos feladatok hiányos szavak kiegészítésére képek segítségével
- Játékos gyakorlatok azonos alakú/hasonló alakú, de különböző értelmű szavakkal

2. Társadalmi-szociális nevelés és állampolgári kompetencia kialakítása, fejlesztése

VIII. osztály

2.1. A közvetlen környezetben lévő tárgyak, személyek ismerete, önismeret

Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére

- Igék: cselekvést, történést kifejező szavak aktív/passzív tanulása, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése
- Főnevek: - fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése: - zöldségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés – ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokoni viszonyok, háztartás eszközei, stb.
- Személyes és birtokos névmások használatának elsajátítása, gyakorlása: játékok az ismerős személyek megszólításával, megnevezésével, a hovatartozás, rokoni viszonyok megállapításával, a birtokos névmások gyakorlásával. Én vagyok!, Mi leszünk, Az enyém, az övé, Ha a Mari babája, akkor a baba a Marikáé, Az orrom, stb.
- Számnév gyakorlását célzó játékok: Én mondok egyet, te mondj sokat!, Keresd a párját, amin ugyanannyi van, Annyi tárgyat tegyél ki, amennyit mondok, amennyit a képen számolsz!, Társítások: tárgy-kép, kép-tárgy, tárgy- kép - számkép

2.2. Játékos feladatok a pszichomotoros készségek alakításához és fejlesztéséhez

Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: formák körvonalainak rajzolása, színezés, vágás, barkácsolás, stb.

Játékos feladatok/gyakorlatok a testséma fejlesztése céljából: Hiányos formák kitöltésére, képek kiegészítésére

Testrészek felismerése tárgyi szinten, mozgásban és képi szinten

Kézügyességet, finommotorikát fejlesztő játékok: gyurmázás, mértani formákból kirakott házikó, fa, autó ember, stb.

Játékos feladatok/gyakorlatok formák kitöltésére, hiányos képek kiegészítésére

Játékos feladatok/gyakorlatok az érzékelés-észlelés valamint a testséma fejlesztésére, oktató szoftverek segítségével

Játékos feladatok/gyakorlatok konkrét tárgyak és képek segítségével a perceptuo - motoros készségek fejlesztésére: Tükörben, Mi hiányzik?, Társítás egy-két szempont szerint

Játékos feladatok társítással: színek és szimbólum alapján, számjegyek, betűk, mértani formák szerint:

- Színezz azonos betűket/számokat!, Mi van közelebb/távolabb?, Játsszunk a mértani formákkal!, Pillangót, virágot keress!. stb.

Építőjátékok feladataihoz kapcsolódó kritériumok: tárgy és képalkotás szín, méret, forma szerint

Analitikus-szintetikus játékok: Lottó, Keresd a párját!, Árnyékok felismerése

Alapvető formák körvonalának rajzolása sablonok mentén

Játékos feladatok/gyakorlatok a rajzolás – színezés készségének fejlesztésére

Perceptuomotoros készségek fejlesztése oktató szoftverek segítségével

M.Frostig-DTVP (Developmental Test of Visual Perception); A vizuális percepció vizsgálatára kidolgozott teszt alapján a szem-kéz koordináció, alak-háttér percepció, alak állandóság, térbeli helyzet, térbeli viszony fejlesztését célzó játékok

Térben való tájékozódás fejlesztése perceptuo - motoros játékok segítségével

- Játékos feladatok/gyakorlatok a tárgyak helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás -énközpontú tér-, és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása -tárgyközpontú tér-: Akrobata, Útkereszteződés, A cirkuszban, Hideg-meleg játék, stb.
- Feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben: fent, lent, alatt, fölött, mellett, mögött, előtt, közel, távol, itt, ott fogalmak ismeretével
- Feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten -mértani formákkal való rajzolás: autó, tömbház, virág, stb.

Időben való tájékozódás fejlesztése perceptuo - motoros játékok segítségével:

- Játékos feladatok/gyakorlatok az év, évszakok, hónapok megismerésére, megtanulására
- A természet átalakulása és azok jellemzőinek társítása a megfelelő évszakhoz
- Játékos feladatok/gyakorlatok képek időrendi sorrendjének felismerésére, sorba

rendezésre egy ismert történet, mese alapján

Közvetlen környezet ismerős elemeinek azonosítása és alkalmazását segítő játékok

- Játékos feladatok/gyakorlatok magatarásformák - szerepek lemásolására: Tanító néni, Rendőr, Takarítsuk ki a konyhát!, Mi leszel, ha nagy leszel? stb.
- Kézügyességet, finommotorikát fejlesztő gyakorlatok, iskolai játékok és eszközök segítségével: Leltárosdi, Gyöngyfüzér, A tanszeres szekrény
- Szabályjátékok: Ugróiskola, Nyuszi ül a fűben! , Menjünk vásárolni!
- Szimbolikus mozgásos játékok: Légtornászok, A kaszáló ember, A vadász
- Szimbolikus játékok: foglalkozások eljátszása a hozzá tartozó eszközökkel, vagy azokat behelyettesítő tárgyakkal, Pantomim, Boltosdi, stb.

Játékos feladatok a gondolkodási műveletek gyakorlására: -szortírozás, rendezés-csoportosítás, összehasonlítás, analízis-szintézis, absztrakció és általánosítás feladatai:

- Szedd szét, majd rakd össze!, Puzzle, Melyik a nagy- közepes-kicsi?, Keresd a hozzá tartozót és társítsd!, Keresd a szomszédját!, Haladj a lépcsőn fel majd le! - növekvő és csökkenő sorrend gyakorlása, tematikus szókincs bővítése, kritériumok szerinti társító játékok, gyakorlatok a memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztésére konkrét tárgyak/képek szintjén

Játékos feladatok/gyakorlatok különböző problémahelyzetek megoldására:

- Mit fogsz tenni, akkor amikor?, A kis gyalogos, Mi történt azután, hogy?

Építőjátékok térben, síkban, vízszintesen, függőlegesen, a levegőben: Autóparkoló, Farm, Gyerekek városa, Falusi ház...

Illesztős-kirakós játékok: Puzzle, Okos boci, Szereld össze!

Hangutánzó játékok: Felismered, hogy mit hallasz? - állatok, hangszerek hangja

Verbális kifejezőkészséget fejlesztő játékok/gyakorlatok:

- Rövid versek szavalása, nyelvtörők, Szituációs párbeszéd, Telefonbeszélgetés, A gyógyszerértárban, A piacon

Dramatizálás: mesebeli szereplők eljátszása, váltakozó szereposztással

Viselkedésmintát utánzó játékok:

- Csinálj úgy mint a társad!, Énekeljünk együtt! stb.

Manipulációs játékok

Egyszerű szabályjátékok

2.2 Szociális kapcsolatok és a kommunikáció fejlesztését célzó feladatok

Játékos feladatok különböző kommunikációs formák: verbális kommunikáció, mimika,

gesztusnyelv kifejezésére:

- Testbeszéd - mozgással és ritmussal: Tánc egy ismerős dal ritmusára
- Hangutánzó játékok
- Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincsbővítésre: Ha nem így van, akkor hogy?, Én mondok egyet, te mondjál többet!

Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel:

- Zene és mesehallgatás illetve nézése - gyerekdalok, rajzfilmek, mesék
- Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játécai: Jó gazda!, A mesterek, Rendőrörsdi, stb.

A szociális környezethez való alkalmazkodás játécai:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása: Így igen, így nem!, Varázsszavak
- Szerep - és szituációs játékok, dramatizálás: Barátokkal, Látogatóban, Templomban, stb.
- Szerepcserén alapuló játékok: Orvososdi, Tanító néni, Anyukásdi, Boltosdi
- Helytelen viselkedésminták korrekcióját célzó játékok: Ki hibázott?, Tanulj mások hibájából!, Hogy volna helyes?, Ki cselekedett/járt el helyesen?

Saját élményű tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben:

- Séták, túrázások, kirándulások
- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések
- Szocializációs játékok állami és vallásos ünnepek alkalmával
- Vallási ünnepek és hagyományőrző foglalkozások : Szavalás, Kántálás, Népdal, Néptánc

Egyéni és a közösségi szabályok játécai: Közlekedj okosan!, Közlekedési rendőr,

Környezetvédő vagyok

Vetélkedők: táncverseny, jelmezverseny, sportvetélkedők

Szórakoztató játékok

Relaxációs játékok: Napozunk, Lusta macska

Szerepjátékok: Doktorosdi, Tanító néni, Rendőrös

3. A tanuláshoz szükséges készségek és képességek kialakítása és fejlesztése

VIII. osztály

3.1 A pszichoindividuális képességek fejlesztése a környezethez való

alkalmazkodókészség érdekében

Vizuális, auditív, taktilis, kinesztetikus észlelet előhívását fejlesztő játékok:

- Melyik tárgy tűnt el? Vezeték nélküli telefon, Játék az ujjakkal – eső utánzása

Gondolkodás, emlékezet, képzelet, figyelem, beszéd (szókincs) fejlesztő játékok

Észlelési szintézist, mentális síkon történő analízist célzó játékok:

- Behelyettesítő játékok, képalkotás meghatározott számú darabból, kis darabokból való építés: Tedd össze a tárgyat!, Építsünk legóból!

Analízis – szintézis játécai:

- Összehasonlító játékok: Lottó játék - összehasonlítás, társítás, színes képek kombinációi, formák, élőlények stb., Árnyalakok játéka, Párkereső játékok, Memória játékok
- Elvont és globális gondolkodást fejlesztő játékok
- Társító játékok: Játék a témakörökkel, főfogalom alá rendelés, csoportosítás, Kitalálós játékok, Találós kérdések
- Problémamegoldó játékok

Építőjátékok tárgyi és képi szinten: Labirintus

Vizuális és auditív memória játécai: Mit jegyeztél meg?

A vizuális és auditív memóriát fejlesztő gyakorlatok

Figyelem fejlesztését célzó játékok: Utánozz!, Kövesd az útvonalat!

Kommunikációs készséget fejlesztő játékok:

- Utánzó játékok, pantomim játékok
- Mozgásos és ritmusos játékok: Tapsolj a megadott ritmus szerint!, Mozgással összekapcsolt dalok: „Ha jó a kedved”, „Fújja szél a fákat”, „Tekeredik a kígyó”
- Szóbeli játékok – meghatározott szavakkal való játék: visszhangjáték, mesealkotás, színészkedés - olvasmányok
- Tematikus párbeszéd, szerepjátékok - orvos és betegek, a gyógyszertárban, piacon stb.

A kialakult készségek, képességek beépítése az egyéni viselkedésbe játékok által

Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel:

- Mi ez és mire használjuk?, Az asztalnál, A piacon

Személyes autonómiát fejlesztő játékok:

- Az iskolában, Öltözködés, Hátizsákomba pakolok, Asztalterítés

Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel:

- Tiszteld a természetet!, Szemétgyűjtés, Kinek a segítségét kérjük.

Szabályjátékok, vetélkedők különböző témák keretén belül:

- Aki tud, nyer!, A szalagok játéka, Szavalóverseny, Mesemondó verseny, Staféták

3.2. Az általános mozgásfejlődés és kezűgyesség megnyilvánulása

Játékok a kezűgyesség kialakítására és fejlesztésére:

- Különböző mozgásos játékok: óriásjárás, törpejárás, stafétajátékok: Párok versenye, Staféta, Bent a bárány, kint a farkas
- Egyensúlygyakorlatok: földre elhelyezett zsinóron és gerendán való járás, ugrókötelezés, akadálypálya, mérlegjáték, egyensúlyozás vízzel töltött pohárral és ping – pong labdával kanálban, stb.
- Önkifejezést fejlesztő játékok gesztusnyelv segítségével: robot, festő, zsoké vagyok!
- Utánzó játékok: Tükör vagyok!, Találd ki kire gondoltam?, Melyik szóra gondoltam? stb.
- Gyakorló játékok a kezűgyesség fejlesztésére, szervezett tevékenységek keretén belül
- Manipulációs játékok: Sárkányreptetés, Gyűjts össze minél több játékot!, Labdajátékok
- Ügyességi játékok: gyöngyfüzés, csipeszelés, építés gyufából, csavározás, gombolás, tépési gyakorlatok stb.)
- Szem-kéz koordináció és a kezek összerendezését fejlesztő játékok (agyag, kinetikus homok gyúrása, gyurma formázása, üveg folyadékkal való megtöltése, kiürítése, színezés, rajz, festés az ujjakkal, tenyérrel, stb., Dobd a labdát egy kézzel, két kézzel!, Oszd ki a kártyákat!, Vezesd végig a kezed a pályán!, Válaszd ki a képeket!
- Illesztős játékok
- Építő játékok: kockákból híd építése, tömbház építése
- Összeillesztő játékok: Legó, Geomag stb.
- Rajz és művészi kifejezést segítő játékok: színezés, modellezés, rajzolás - festés, pecsételés

TARTALMAK

Fejlesztési területek és tartalmak	VIII.osztály
1.Beszéd és kifejezés	Tájékozódás és alkalmazkodás Cselekvések Érzelmi állapotok Tárgyak Jelenségek
2.Érzékelés és észlelés	Tárgyak Élelmiszerek Öltözködés Jelenségek
3.Testséma és téri irányok	Az emberi test Alapmozgások
4. Tájékozódás térben - és időben	Tárgyak térbeli helyzete Tárgyak és jelenségek közötti kapcsolat Események időrendi sorrendje
5.Otthon és iskola	Helyiségek és rendeltetésük Bútorzat Célzott tevékenységek
6. Önállóságra való nevelés	Az illemhely kellékei Ruházat kellékei Étkezés
7.Család és társas kapcsolatok	Személyi adatok Rokoni viszonyok Illemszabályok, viselkedési normák Barátok Utazás közlekedési eszközökkel

IX. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A verbális/nonverbális és önálló kommunikációs készségének kialakítása és fejlesztése

IX. osztály
1.1. Verbális üzenetek megértése Verbális üzenetek meghallgatása és megértése: Mit hallasz?, Ki beszélt?, Az állatok beszéde, Hallgasd figyelmesen!, Társítsd a képet/tárgyat a szóhoz!, A legfigyelmesebb a nyerő! Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére: - Igék: cselekvést, történést kifejező szavak aktív/passzív tanulása, pl. alszom, eszem, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése, stb. - Főnevek: fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése: formák, zölkségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés – ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokoni viszonyok, háztartás eszközei, stb. - Melléknevek: tulajdonságokat megnevező szavak – tárgy tulajdonságainak, sajátosságainak bemutatása, képről való mesélés, színek megnevezése, Mondd milyen ez?, Mutasd melyik hasonló?, Csoportosítsd a hasonló tárgyakat/képeket!, Mutasd melyik különbözik?, Csoportosítsd a különbözöket! - Rokon és ellentétes értelmű szavak gyakorlása: Mondd el melyek a hasonlóak, Nevezd meg hasonló szóval, Mutasd be, nevezd meg az ellentétét, Melyik kép különbözik, miért?, Csoportosítsd a hasonlókat!, Tárgyak, képek azonos tulajdonságok, ellentétek mentén való csoportosítása, társítása ezek megnevezése - Személyes és birtokos névmások - Számnév gyakorlását célzó játékok: Én mondok egyet, te mondj sokat!, Keresd a párját, amin ugyanannyi van, Annyi tárgyat tegyél ki, amennyit mondok, amennyit a képen számolsz!
1.2. Különbözö helyzeteknek megfelelő szókincs adekvát használata/bövítése Tárgyak, képek megnevezései valamint azok rendeltetése és funkciójuk: Mi ez?, Mi a

haszna?

Hely - és időhatározó szavak, előjáró szavak adekvát használata tárgyi/képi megerősítéssel, megadott szavak segítségével: Tedd a játékot...-ba/ -ra/ -mellé/ -alá/ -föle/ - mögé

Mondatalkotás - tömondat/ bővített mondat- megadott szavakkal, vagy kérdések alapján

Különböző témák - iskola, család, napi rutinok-kapcsán feltett kérdésekre adott helyes válaszadás gyakorlása: Mi a véleményed a ..., Szerinted mikor történt a,célzott kérdések a nap különböző eseményeire

1.3 Új szavak és kifejezések használata egyszerű és összetett mondatokban

Játékos gyakorlatok új szavak megismerésére, elsajátítására képek/képsorozatok megnevezésével, sorba rendezésével

Szókinszbővítés a rokon–és ellentétes értelmű szópárok keresésével

Egyszerű-és bővített mondatok alkotása új szavak és kifejezések beépítésével

Játékos gyakorlatok saját vélemény kifejezésére

1.4 Teret és időt meghatározó szavak (határozószók) helyes használata a beszédben

Játékos gyakorlatok az észlelési mezőben megfigyelt élőlények, tárgyak, megnevezésére, bemutatására

Játékos gyakorlatok a térrel-idővel kapcsolatosan feltett, témához kötött kérdések adekvát megválaszolására

Helyes feleletek megfogalmazása a térbeli és időbeni elhelyezés, elhelyezkedés kapcsán: napi program, hét napjai, évszakok

1.5. Közvetlen környezettel való kapcsolatteremtés és kommunikáció

Utánzó/pantomimes játékok: érzelmek felismerése és kifejezése: öröm, bánat, siker, szomorúság, stb., Ismert személyek, személyiségek utánzása

Bábozás párbeszéd kezdeményezése és fenntartása céljából

Megszólítási, köszönési és udvariassági formulák helyes használatát célzó játékok

Új szavak beépítése, használatának gyakorlása különböző helyzetekben

A hétköznapi történések, események eljátszása, dramatizálása, megbeszélése

Csoportjátékok

Párbeszéd kezdeményezése egy adott képanyag alapján

1.6. A kifejező nyelv (beszéd) gyakorlása grafikai síkon (írásban)

Egyszerű és összetett szavak és mondatok másolása: 3-4 szó írása

Rejtvények, képrejtvények megoldása, kiegészítése ismerős szavakkal

Játékos gyakorlatok kép-szó-mondat társításásra

Képpel társított, hiányzó szavak kiegészítése

Rövid összefüggő szöveg másolása /átírása

2. Társadalmi-szociális nevelés és állampolgári kompetencia kialakítása, fejlesztése

IX. osztály

2.1. A közvetlen környezetben lévő tárgyak, személyek ismerete, önismeret

Játékos feladatok a környezet tárgyai, élőlényei felfedezésére, megismerésére az érzékszervek által poliszenzoriális megismerés

- Vizuális észlelés-érzékelés feladatai: Keresd a tárgyat!, Fedezd fel a különbséget! ,Társíts!, Milyen színe van?
- Auditív észlelés-érzékelés feladatai: Milyen irányból hallod?, Utánozd az állat hangát!, Suttogjunk!, Mit hallasz?
- Szaglás észlelés-érzékelés feladatai: Milyen szaga / illata van?, Minek a szagát / illatát érzed?
- Ízlelés észlelés-érzékelés feladatai: Nevezd meg, milyen íze van!, Kóstold meg, mit éreztél?, Mit kóstoltál, bekötött szemmel?
- Tapintás észlelés-érzékelés feladatai: Varázsdoboz, Mit tapintottál?, Tapintsd ki!, Milyen formát tapintottál?

Játékos feladatok a pszichomotoros készségek alakulásához és fejlesztéséhez:

- Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: -formák körvonalainak rajzolása, színezés, vágás, barkácsolás, stb.
- Játékos feladatok/gyakorlatok a testséma fejlesztése céljából
- Testrészek felismerése/ megnevezése tárgyi szinten, mozgásban és képi szinten
- Játékos feladatok/gyakorlatok az érzékelés-észlelés valamint a testséma fejlesztésére, oktató szoftverek segítségével

Játékos feladatok/gyakorlatok konkrét tárgyak és képek segítségével a perceptuo-motoros készségek fejlesztésére:

- Játékos feladatok/gyakorlatok tárgyak és képek szintjén, az azonosság és különbözőség észlelésére több szempont figyelembevételével: szín, forma, nagyság, mennyiség, stb.
- Játékos feladatok társítással, színek és szimbólum alapján, számjegyek, betűk, mértani formák szerint: Színezz azonos betűket/számokat!, Mi van közelebb/távolabb?, Játsszunk a mértani formákkal!, Pillangót, virágot keress! stb.
- Építőjátékok feladataihoz kapcsolódó kritériumok: tárgy és képalkotás szín, méret, forma szerint

Térben való tájékozódás fejlesztése perceptuomotoros játékok segítségével

- Játékos feladatok/gyakorlatok a tárgyak helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás - énközpontú tér- és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása - tárgyközpontú tér: - Akrobata, Útkereszteződés, A cirkuszban, Hideg-meleg játék, stb.
- Feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben: fent, lent, alatt, fölött, mellett, mögött, előtt, közel, távol, itt, ott fogalmak ismeretével

Időben való tájékozódás fejlesztése perceptuomotoros játékok segítségével

- Játékos feladatok/gyakorlatok az év, évszakok, hónapok megismerésére, megtanulására
- A természet átalakulása és azok jellemzőinek társítása a megfelelő évszakhoz
- Társító játékok több kritérium alapján: nem - ruházat - évszak
- Játékos feladatok/gyakorlatok képek időrendi sorrendjének felismerésére, sorba rendezésre egy ismert történet, mese alapján

2.2.Játékos feladatok konkrét környezeti elemek megismerésére

- Játékos feladatok/gyakorlatok magatarásformák - szerepek lemásolására: Tanító néni, Rendőr, Takarítsuk ki a konyhát!, Mi lesz, ha nagy lesz? stb.
- Kézügyességet, finommotorikát fejlesztő gyakorlatok, iskolai játékok és eszközök segítségével: Leltárosdi, Gyöngyfűz, A tanszeres szekrény
- Szabályjátékok: Ugróiskola, Nyuszi ül a fűben! Menjünk vásárolni!
- Szimbólikus játékok: foglalkozások eljátszása a hozzá tartozó eszközökkel, vagy azokat behelyettesítő tárgyakkal, Pantomim, Boltosdi, stb...
- Játékos feladatok a gondolkodási műveletek gyakorlására: szortírozás, rendezés-csoportosítás, összehasonlítás, analízis-szintézis, absztrakció és általánosítás feladatai: Szedd szét, majd rakd össze!, Puzzle, Melyik a nagy- közepes-kicsi?,

Keresd a hozzá tartozót és társítsd!, Keresd a szomszédját!, Haladj a lépcsőn fel majd le!

- Játékos feladatok/gyakorlatok különböző problémahelyzetek megoldására: Mit fogsz tenni, akkor amikor?, A kis gyalogos, Mi történt azután, hogy?
- Építőjátékok térben, síkban, vízszintesen, függőlegesen, a levegőben: Autóparkoló, Farm, Gyerekek városa, Falusi ház...
- Dramatizálás: mesebeli szereplők eljátszása, váltakozó szereposztással

A környezettel való kapcsolatfelvétel és annak fenntartása

- Környezettel való kommunikáció
- Magatartásformák /viselkedésminta lemásolása egyszerű szabályjátékok

2.2. Szociális kapcsolatok és a kommunikáció fejlesztését célzó feladatok

Különböző kommunikációs formák: verbális kommunikáció, mimika, gesztusnyelv kifejezésére

Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincsbővítésre:

Mondjunk, gyűjtsünk szavakat!, Én mondok egyet, te mondjál sokat/többet!, Ha nem így, akkor hogy?, Stop!, Melyik szótag hiányzik?

- Hiányos mondatok kiegészítése képi megerősítéssel, Történetalkotás, Mesealkotás, Melyik szereplőről beszélek?

Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel

Hanganyagok, audio - vizuális eszközök használata: filmnézés, mesenézés, hangoskönyvek, gyerekdalok, komolyzenei művek hallgatása

Szimbolikus játékok:

- Affektivitás játéakai: érzelmeket kifejező játékok
- Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játéakai: Jó gazda!, A mesterek, Főzőcske

A szociális környezethez való alkalmazkodás játéakai:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása személyhez és szituációknak megfelelően: Így igen, így nem!, Lehetséges ez?, Varázsszavak: köszönöm, kérem, légy szíves

- Szerep - és szituációs játékok, dramatizálás: Látogatóban, Pikniken, Előadáson, A templomban, stb.

- Szerepcserés játékok: Üzletesdi, Postás

- Helytelen viselkedésminták korrekcióját célzó játékok: Ki hibázott?, Tanulj mások

hibájából!, Hogy volna helyes?, Ki cselekedett/járt el helyesen?

Saját élményű tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben:

- Séták, túrázások, kirándulások

- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések: Oktatás napja, Szüreti bál, Advent,

Karácsonyi műsor, Betlehemezés, Újévi szokások, Farsang, Nemzeti ünnepek,

Locsolkodás, Anyák napja, Születésnapok, Gyereknapi

- Szavalás, éneklés, modern és néptánc

- Egyéni és a közösségi szabályok játéka: Közlekedj okosan!, Közlekedési rendőr, Tűz-víz, Környezetvédő vagyok!

- Vetélkedők: táncverseny, jelmezverseny, sportvetélkedők

- Szórakoztató játékok

- Relaxációs játékok: Napozunk, Lusta macska

- Szerepjátékok

3. A tanuláshoz szükséges készségek és képességek kialakítása és fejlesztése

IX. osztály

3.1 A pszichoindividuális képességek fejlesztése a környezethez való

alkalmazkodókészség céljából

Vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus észlelet előhívását fejlesztő játékok: Melyik tárgy tűnt el?, Vezeték nélküli telefon, Játék az ujjakkal – eső utánzása

Gondolkodás, emlékezet, képzelet, figyelem, beszéd – és szókincs fejlesztő játékok:

- Észlelési szintézist, mentális síkon történő analízist célzó játékok: behelyettesítő játékok, képalkotás meghatározott számú darabból, kis darabokból való építés - Tedd össze a tárgyat! Építsünk legóból!

- Analízis - szintézis játéka:

- Összehasonlító játékok: Lottó játék - összehasonlítás, társítás, színes képek kombinációi, formák, élőlények stb., Árnyalakok játéka, Párkereső játékok, Memória játékok

- Elvont és globális gondolkodást fejlesztő játékok

- Társító játékok: Játék a témakörökkel, főfogalom alá rendelés, csoportosítás, Kitalálós játékok, Találós kérdések

- Problémamegoldó játékok

Vizuális és auditív memória játéka: Mit jegyeztél meg?

Figyelem fejlesztését célzó játékok: Utánozz!, Kövesd az útvonalat!

Kommunikációs készséget fejlesztő játékok:

- Utánzó játékok, pantomim játékok
- Mozgásos és ritmusos játékok, Tapsolj a megadott ritmus szerint!, Mozgással összekapcsolt dalok: „Ha jó a kedved” , „Fújja szél a fákat”, „Tekeredik a kígyó”
- Szóbeli játékok meghatározott szavakkal: visszhangjáték, mesealkotás, színészkedés, olvasmányok
- Tematikus párbeszéd, szerepjátékok - orvos és betegek, a gyógyszerértárban, piacon

Gyakorlati képességeket fejlesztő játékok:

- Szenzomotoros - konkrét tárgyakkal való játék: Hideg vagy meleg?, Célbadobás, Varázsdoboz
- Érzékszervi játékok : alapélelmiszerek, zöldségek, gyümölcsök felismerése ízlelés után, a négy alapíz felismerése és megnevezése
- Verbális készségeket fejlesztő játékok: beszédgyakorlat, hangutánzó, nyelvtörők, ritmusjátékok, mondatok társítása képekhez, ünnepségre való gyakorlás, egyéni vagy csoportos dúdolás
- Szerepjátékok/tematikus párbeszéd: Tanító és diák, Orvos- beteg

A kialakult készségek, képességek beépítése az egyéni viselkedésbe játékok által:

- Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel: Mi ez és mire használjuk?, Az asztalnál, A piacon
- Személyes autonómiát fejlesztő játékok: Az iskolában, Öltözködés, Hátizsákom pakolása, Asztalterítés
- Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel: Tiszteld a természetet!, Szeméthyűjtés, Kinek a segítségét kérjük?
- Szabályjátékok, vetélkedők különböző témák keretén belül: Aki tud, nyer!, A szalagok játéka, Szavalóverseny, Mesemondó verseny , Staféták

3.2 Az általános mozgásfejlődés és ügyesség megnyilvánulása

Játékok a motoros készségek fejlesztésére

- Különböző mozgásos játékok: óriásjárás, törpejárás, stafétajátékok stb., Párok versenye, Staféta, Bent a bárány, kint a farkas
- Egyensúlygyakorlatok: földre elhelyezett zsinóron és gerendán való járás, ugrókötelezés, akadálypálya, mérlegjáték, egyensúlyozás vízzel töltött pohárral

és ping - pong labdával kanálban, stb.

- Önkifejezést fejlesztő játékok gesztusnyelv segítségével: robot, festő, zsoké vagyok!
- Utánzó játékok: Tükör vagyok!, Találd ki kire gondoltam?, Melyik szóra gondoltam? stb.

Gyakorló játékok a kézügyesség fejlesztésére, szervezett tevékenységek keretén belül

- Manipulációs játékok: Sárkányreptetés, Gyűjts össze minél több játékot!, Labdajátékok
- Ügyességi játékok: Gyöngyfüzés, csipeszelés, építés gyufából, csavarozás, gombolás, tépési gyakorlatok stb.
- Szem-kéz koordináció és a kezek összerendezését fejlesztő játékok: agyag, kinetikus homok gyúrása, gyurma formázása, üveg folyadékkal való megtöltése, kiürítése, színezés, rajz, festés az ujjakkal, tenyérrel, stb., Dobd a labdát egy kézzel, két kézzel!, Oszd ki a kártyákat, Vezesd végig a kezed a pályán!, Válaszd ki a képeket!
- Illesztős játékok
- Építő játékok: kockákból híd építése, tömbház építése
- Összeillesztős játékok: Legó, Geomag stb.
- Rajz és művészi kifejezést segítő játékok: színezés, modellezés, rajzolás - festés, pecsételés

TARTALMAK

Fejlesztési területek és tartalmak	VII.osztály
1.Beszéd és kifejezés	Tájékozódás és alkalmazkodás Cselekvések Érzelmi állapotok Tárgyak Jelenségek
2.Érzékelés és észlelés	Tárgyak Élelmiszerek Öltözködés Jelenségek
3.Testséma és téri irányok	Az emberi test Alapmozgások
4. Tájékozódás térben - és időben	Tárgyak térbeli helyzete Tárgyak és jelenségek közötti kapcsolat Események időrendi sorrendje
5.Otthon és iskola	Helyiségek és rendeltetésük Bútorzat Célzott tevékenységek
6. Önállóságra való nevelés	Az illemhely kellékei Ruházat kellékei Étkezés
7.Család és társas kapcsolatok	Személyi adatok Rokoni viszonyok Illemszabályok,viselkedési normák Barátok Utazás közlekedési eszközökkel

X. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A verbális, nonverbális és önálló beszéd készségének alakítása és fejlesztése

X. osztály
1.1. A verbális üzenetek megértése Verbális üzenetek meghallgatása és megértése: Mi hallatszik?, Kinek a hangját hallottad?, Társítsd a hallott szót a képhez, a tárgyhoz!, Az győz, aki a legjobban figyelt, Játékok az ismeretek tárgyi/képi megerősítésével való bővítésére - Igék: cselekvést, történést kifejező szavak aktív/passzív tanulása, napi rutinok megnevezése, iskolával kapcsolatos és iskolán kívüli tevékenységek megnevezése - Főnevek: fogalmak ismerete, a szókincs tematikus bővítése - zölkségek, gyümölcsök, állatok, madarak, öltözködés, ruházat, természeti jelenségek, járművek, eszközök, szerszámok, tanszerek, mesterségek, rokoni viszonyok, háztartás eszközei, stb. - Mellénevek: tulajdonságokat megnevező szavak - tárgy tulajdonságainak, sajátosságainak bemutatása, képről való mesélés, színek megnevezése - Rokon és ellentétes értelmű szavak gyakorlása: Mondd el melyek a hasonlóak, Nevezd meg hasonló szóval, Mutasd be, nevezd meg az ellentétét, Melyik kép különbözik, miért?, Csoportosítsd a hasonlókat! tárgyak, képek azonos tulajdonságok, ellentétek mentén való csoportosítása, társítása ezek megnevezése - Személyes és birtokos névmások használatának elsajátítása, gyakorlása - Játékok az ismerős személyek megszólításával, megnevezésével, a hovatartozás, rokoni viszonyok megállapításával, a birtokos névmások gyakorlásával: Én vagyok!, Mi leszünk, Az enyém, az övé, Ha a Mari babája, akkor a baba a Marikáé, Az én orrom, stb. - Számnév gyakorlását célzó játékok: Én mondok egyet, te mondj sokat!, Keresd a párját, amin ugyanannyi van, Annyi tárgyat tegyél ki,

amennyit mondok, amennyit a képen számolsz!, - Társítások: tárgy-kép, kép-tárgy, tárgy- kép – számkép
1.2. Helyzeteknek megfelelő gesztusnyelv és szókincs adekvát használata Tárgyak, képek megnevezései valamint azok rendeltetése és funkciójuk Hely - és időhatározó szavak, előljáró szavak adekvát használata tárgyi/képi megerősítéssel, megadott szavak segítségével: Tedd a játékot a -ba/ -ra/ -mellé/ -alá/ -föle/ - mögé, Bújócska, Kincskereső játék Mondatalkotás megadott szavakkal, vagy kérdések alapján Különböző témák kapcsán feltett kérdésekre adott helyes válaszadás gyakorlatai: Mi tetszett ma az iskolában?, Hány tagú a családot?, Mi a véleményed a...?, Szerinted mikor történt?, Célzott kérdések a nap különböző eseményeire
1.3.Új szavak és kifejezések használata egyszerű és összetett mondatokban Játékos gyakorlatok új szavak megismerésére, elsajátítására képek/képsorozatok megnevezésével, sorba rendezésével Szókincsbővítés a rokon - és ellentétes értelmű szópárok keresésével Egyszerű-és bővített mondatok alkotása új szavak és kifejezések beépítésével Mellékneveket tartalmazó szószerkezetek alkotása rövid, 3-5 szavas mondatokban, ahol a melléknév méretbeli tulajdonságokra (kicsi – közepes - nagy, hosszú-rövid, vastag-vékony, széles-keskeny), esztétikai vonatkozásra (szép, csúnya, megnyerő, tiszta, piszkos), jellemvonásokra (lusta-szorgalmas, jó-rossz, kedves-ellenszenves), viselkedési attitűdökre (szófogadó, figyelmes, rendetlen) színekre, formákra utal
1.4 Teret és időt meghatározó szavak (határozószók) helyes használata a beszédben Játékos gyakorlatok az észlelési mezőben megfigyelt élőlények, tárgyak, megnevezésére, bemutatására Játékos gyakorlatok kérdések és feleletek helyes megfogalmazására a térbeli és időbeni elhelyezés, elhelyezkedés kapcsán: Hol van?, Hová bújtt?, Mikor ment el?, Mikor reggelizünk, - zuhanyozunk, - megyünk színházba? stb. - Játékos gyakorlatok a térrel-idővel kapcsolatosan feltett, témához kötött kérdések adekvát megválaszolására
1.5. Közvetlen környezettel való kapcsolatteremtés és kommunikáció Utánzó/pantomimes játékok -érzelmek kifejezése: öröm, bánat, siker, szomorúság, ismert személyek, személyiségek utánzása Bábozás párbeszéd kezdeményezése és fenntartása céljából Megszólítási, köszönési és udvariassági formulák helyes használatát célzó játékok

Új szavak beépítése, használatának gyakorlása különböző helyzetekben A hétköznapi történetek, események eljátszása, dramatizálása, megbeszélése Csoportjátékok Párbeszéd kezdeményezése megadott képek alapján Feladatok játékok párbeszéd kezdeményezésére és fenntartására: - Szerepjátékok, dramatizálás megadott téma alapján: Vásárolni megyünk, Színházba megyünk, Az orvosnál, A postán
1.6. A kifejező nyelv (beszéd) gyakorlása grafikai síkon (írásban) Egyszerű szavak és mondatok másolása Rejtvények, képrejtvények megoldása, kiegészítése ismerős szavakkal Játékos gyakorlatok azonos alakú/hasonló alakú, de különböző értelmű szavakkal Rövid, összefüggő szöveg másolása/átírása Megadott szempont szerinti másolás Egyszerű szöveg tollbamondása

2. A szociális és erkölcsi készségek kialakítása és fejlesztése

X. osztály
2.1. A közvetlen környezetben lévő tárgyak, személyek ismerete, önismeret Játékos feladatok a pszichomotoros készségek alakulásához és fejlesztéséhez: - Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: formák körvonalainak rajzolása, színezés, vágás, barkácsolás, stb. - Játékos feladatok/gyakorlatok a testséma fejlesztése céljából - Játékos feladatok/gyakorlatok formák kitöltésére, hiányos képek kiegészítésére - Játékos feladatok/gyakorlatok: az érzékelés-észlelés valamint a testséma fejlesztésére, oktató szoftverek segítségével - Perceptuomotoros játékok tárgyi és képi szinten - Játékos feladatok/gyakorlatok tárgyak és képek szintjén, az azonosság és különbözőség észlelésére több szempont figyelembevételével - szín, forma, nagyság, mennyiség - Játékos feladatok társítással: színek és szimbólum alapján, számjegyek, betűk, mértani formák szerint: Színezz azonos betűket/számokat!, Mi van közelebb/távolabb?, Játsszunk a mértani formákkal!, Pillangót, virágot keress! stb. - Építőjátékok feladataihoz kapcsolódó kritériumok: tárgy és képalkotás szín, méret,

forma szerint

- Analitikus-szintetikus játékok: Lottó, Keresd a párját! Árnyékok felismerése
- Alapvető formák körvonalának rajzolása sablonok mentén
- Játékos feladatok/gyakorlatok a rajzolás - színezés készségének fejlesztésére
- Játékos feladatok/gyakorlatok az érzékelés - észlelés valamint a testséma fejlesztésére, oktató szoftverek segítségével
- Játékok a perceptuomotoros készségek fejlesztésére, oktató szoftverek segítségével

Térérzékelés fejlődését szolgáló perceptuomotoros játékok:

- Játékos feladatok/gyakorlatok a tárgyak helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás - énközpontú tér-, és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása (tárgyközpontú tér): Akrobata, Útkereszteződés, A cirkuszban, Hideg-meleg játék, stb.
- Feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben: fent, lent, alatt, fölött, mellett, mögött, előtt, közel, távol, itt, ott fogalmak ismeretével
- Feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten - mértani formákkal való rajzolás: autó, tömbház, virág, stb.

Időérzékelés fejlődését szolgáló perceptuomotoros játékok

- Játékos feladatok/gyakorlatok az év, évszakok, hónapok megismerésére
- Játékos feladatok/gyakorlatok képek időrendi sorrendjének felismerésére, sorba rendezésre egy ismert történet, mese alapján

Közvetlen környezet ismerős elemeinek azonosítása és alkalmazását segítő játékok

- Játékos feladatok/gyakorlatok magatarásformák, szerepek lemásolására: Tanító néni, Rendőr, Takarítsuk ki a konyhát!, Mi lesz, ha nagy lesz? stb.
- Szabályjátékok: Ugróiskola, Nyuszi ül a füben, Menjünk vásárolni!
- Szimbolikus játékok: foglalkozások eljátszása a hozzá tartozó eszközökkel, vagy azokat behelyettesítő tárgyakkal, Pantomim, Boltosdi, stb.
- Játékos feladatok/gyakorlatok különböző problémahelyzetek megoldására: Mit fogsz tenni, akkor amikor?, A kis gyalogos, Mi történt azután, hogy?

2.2 Szociális kapcsolatok és a kommunikáció fejlesztését célzó feladatok

Különböző kommunikációs formák, verbális kommunikáció, mimika, gesztusnyelv kifejezésére:

- Felelgetős játékok: pantomim testbeszéddel, mozgással és ritmussal, Tánc egy ismerős dal ritmusára, Páros tánc, Körjátékok, Páros és egyéni játékok,

Csapatjátékok

Hangutánzó játékok: Kis színész, A szél hangja, Találd ki, hogy ki vagyok!

Játékos feladatok/gyakorlatok a helyes kiejtés fejlesztésére és szókincsbővítésre:

- Húzd alá a megadott szavakat!, Javítsd ki a hibát!, Melyik betű hiányzik?

Játékok hiányos mondatok kiegészítésére képi megerősítéssel:

- Melyik szereplőről beszélek?

Kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel

Gyerekművek, rajzművek megtekintése, gyermekdalok, mesék hallgatása

Szimbolikus játékok

Affektivitás játécai: Érzelmeket kifejező játékok, Szomorú arc és vidám arc, Bohóc, Manók tánca

Különböző érzelmi állapotokat imitáló játékok: Örömet, szomorúságot, közömbösséget érzékeltető játékok stb.

Affektivitás játécai: Érzelmeket kifejező játékok (Anyukásdi, Apukásdi)

Modellértékű személlyel való érzelmi azonosulás játécai: Jó gazda!, A mesterek,

Rendőrsdi

A szociális környezethez való alkalmazkodás játécai:

- Köszönési módok és udvariassági formulák gyakorlása: Így igen, így nem!, Lehetséges ez?, Varázsszavak: köszönöm, kérem, légy szíves, engedje meg, hogy... Üdvözlöm, én vagyok...
- Szerep - és szituációs játékok: Barátokkal, Látogatóban, Pikniken, Előadáson, A templomban, Színházban, Kiránduláson, Boltosdi, A postás, Az iskolában...
- Játékos feladatok a helytelen viselkedések javítására: Ki a hibás?, Tanulj a hibákból!, Hogy helyes?

Személyes, egyéni tapasztalat érvényesítése, különböző élethelyzetekben:

- Séták, túrázások, intézménylátogatások, kirándulások
- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések: Oktatás napja, Szüreti bál, Advent, Karácsonyi műsor, Betlehemezés, Újévi szokások, Farsang, Nemzeti ünnepek, Locsolkodás, Anyák napja, Születésnapok, Gyereknapi
- Vallási ünnepek és hagyományőrző foglalkozások, szavalással, énekléssel, modern - és néptáncal
- Egyéni és a közösségi szabályok játécai: Közlekedj okosan,! Forgalomirányító rendőr, Tűz-víz-repülő, Környezetvédő vagyok!
- Vetélkedők: Táncverseny, Jelmezverseny, Sportvetélkedők

- Szórakoztató játékok: Zsákban ugrálás, Székfoglaló, Kötélhúzás, Vidd a tojást a kanállal!, Jégfogó, Csapd a ritmust!
- Relaxációs játékok: Napozunk, Lusta macska
- Szerepjátékok: Doktorosdi, Tanító néni, Szakácsosdi, Rendőrösi

3. A tanuláshoz szükséges készségek és képességek fejlesztése

X. osztály
3.1 A pszichoindividuális képességek fejlesztése a környezethez való alkalmazkodókészség céljából Vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus észlelet előhívását fejlesztő játékok: Melyik tárgy tűnt el?, Vezeték nélküli telefon, Játék az ujjakkal – eső utánzása Figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, beszéd és szókincs fejlesztő játécai, valamint az észlelési szintézis mentális síkon történő analízisét célzó játékok: - Illesztős játékok: puzzle, formák kirakása kisebb elemekből - mint például gyufa, gémpapoc, fültisztító stb. - Analízis - szintézis játécai - Összehasonlító játékok: Lottó játék - Összehasonlítás, társítás, színes képek kombinációi, formák, élőlények stb., Árnyalakok játéka, Párkereső játékok, Memória játékok - Elvont gondolkodást fejlesztő játékok - Társító játékok: Játék a témakörökkel, főfogalom alá rendelés, csoportosítás, Kitalálós játékok, Találós kérdések - Asszociációs játékok segítségével probléma helyzetek megoldása: Mire használjuk?, Mond, hogy helyes?, Mi a rajzod címe? - Vizuális és auditív memória játécai: Találd ki, mi hiányzik a képről? - előző megfigyelés alapján mondja meg mi tűnt el a képről, asztalról, stb., Melyik hangot nem hallod? - egy korábbi elhangzott hangsorhoz képest, memóriakártyák, vizuális memória fejlesztését célzó szoftverek - Figyelem fejlesztését célzó játékok: Utánozz!, Kövesd az útvonalat!, Tedd sorrendbe! Kommunikációs készséget fejlesztő játékok: - Utánzó játékok

- Mozdásos és ritmusos játékok: Tapsolj a megadott ritmus szerint!
- Mozdással összekapcsolt dalok: „Ha jó a kedved”, „Fújja szél a fákat”, „Tekeredik a kígyó”
- Szóbeli játékok: meghatározott szavakkal való játék - visszhangjáték, mesealkotás, színészkedés
- Olvasmányok, tematikus párbeszéd, szerepjátékok: orvos és betege, a gyógyszerertárban, piacon stb.

Gyakorlati képességeket fejlesztő játékok:

- Szenzomotoros fejlesztés, konkrét tárgyakkal való játék
- Szóbeli játékok
- Utánzásra alapuló játékok: nonverbális (mutogatás vagy pantomim) és verbális (szerepjáték vagy szituációs párbeszéd): Múzeumlátogatás, A gyógyszerertárban, Meglepetésbuli szervezése, stb.

A kialakult készségek, képességek beépítése az egyéni viselkedésbe játékok által

- Egyéni igények és szükségletek kielégítését célzó cselekvéses játékok: Az asztalnál, A piacon, Mi mire való?
- Játékok a mindennapi élet témáival: A piacon, Az üzletben, Az asztalnál stb.
- Személyes autonómiát fejlesztő játékok: évszakoknak megfelelő öltözködés, kiránduláshoz szükséges tárgyak előkészítése, születésnapi asztal megterítése, stb.
- Cselekvéses játékok konkrét környezeti elemekkel: szeméthyűjtés, virágültetés, osztály kidíszítése
- Szabályjátékok, vetélkedők különböző témák keretén belül, versenyek: A legjobb szavaló, A legjobb festő, A legügyesebb előadó, A legjobb táncos stb.
- Versenyek: Futóverseny, Ugróverseny, Kötélhúzó verseny, Ki gyűjt össze több labdát?, Ki tölti meg hamarabb labdával a zsákot? stb.

3.2. Gyakorlati-alkalmazási készségek

Játékok a kez ügyesség kialakítására és fejlesztésére

- Különböző mozgásos játékok: óriásjárás, törpejárás, stafétajátékok, stb.
- Egyensúlygyakorlatok: földre elhelyezett zsinóron és gerendán való járás, ugrókötelezés, akadálypálya, mérlegjáték, egyensúlyozás vízzel töltött pohárral és ping-ponglabdával kanálban, stb.
- Önkifejezést fejlesztő játékok gesztusnyelv segítségével: robot ,festő, zsoké

vagyok!

- Utánzó játékok: Találd ki kire gondoltam?, Melyik szóra gondoltam? stb.

Gyakorló játékok a kézügyesség fejlesztésére, szervezett tevékenységek keretén belül

- Manipulációs és ügyességi játékok: Gyűjts össze minél több játékot! , gyöngyfűzés, csipeszelés, építés gyufából, csavározás, gombolás, tépési gyakorlatok stb.
- Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok: agyag, kinetikus homok gyúrása, gyurma formázása, üveg folyadékkal való megtöltése, kiürítése, színezés, rajz, festés az ujjakkal, tenyérrel, stb.
- Illesztős játékok: puzzle
- Építő játékok: kockákból híd építése, tömbház építése
- Összeillesztős játékok: Legó, Geomag stb.
- Rajz és művészi kifejezést segítő játékok: festés kövekre, pecsételés levelekkel stb.

TARTALMAK

Fejlesztési területek és tartalmak	X. osztály
1.Beszéd és kifejezés	Tájékozódás és alkalmazkodás Cselekvések Érzelmi állapotok Tárgyak Jelenségek
2.Érzékelés és észlelés	Tárgyak Élelmiszerek Öltözködés Jelenségek
3.Testséma és téri irányok	Az emberi test Alapmozgások
4. Tájékozódás térben - és időben	Tárgyak térbeli helyzete Tárgyak és jelenségek közötti kapcsolat Események időrendi sorrendje
5.Otthon és iskola	Helyiségek és rendeltetésük Bútorzat Célzott tevékenységek
6. Önállóságra való nevelés	Az illemhely kellékei Ruházat kellékei Étkezés
7.Család és társas kapcsolatok	Személyi adatok Rokoni viszonyok Illemszabályok, viselkedési normák Barátok Utazás közlekedési eszközökkel

Módszertani ajánlás

A **Játékterápia** fejezetben bemutatott tevékenységek hozzájárulnak az intellektuális képességzavarral élő tanulók fejlődéséhez és elősegítik az iskolai és társadalmi beilleszkedésükhöz szükséges pozitív társas kapcsolatok kialakulását.

Ajánlatos a didaktikai eljárások egyénre szabása. A nevelő tanárnak lehetősége van változatos tanulási helyzetek megteremtésére – didaktikai játék, szerepjáték, dramatizálás vagy olyan alkalmazott –gyakorlati tevékenységek szervezésével, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulók fokozatosan képesek legyenek:

- tekintetüket /figyelmüket a nevelő tanárra irányítani
- ellenőrizetlen, sztereotip kézmozdulataik szabályozására, leépítésére
- magányosság, visszahúzódás oldására
- egyéni útmutatások végrehajtására
- az osztály szabályainak betartására
- rutinfeladatok elvégzésére előzetes felszólítás, bemutatás nélkül
- kommunikációra
- kiosztott feladatok elvégzésére

A játék, terápiás-kompenzáló jellegénél fogva, fejleszti az intellektuális képességzavarral élő tanulók pszichomotoros ügyességét, a kommunikációs - és érzelmi viszonyulásukat, készségeiket.

A játékterápia alkalmazásának célkitűzése, olyan kívánatos magatartásformákkal gazdagítani az intellektuális képességzavarral élő tanulók teljesítményét, amelyek lehetővé teszik a tanulók alkalmazkodását, valamint iskolai - és szakmai beilleszkedését.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Albu, C. 2006 *Psihomotricitate*, Ed. Institutul European;
- Alois, Gherguț 2013 *Sinteze de psihopedagogie speciala. Ghid pentru concursuri si examene de obtinere a gradelor didactice*, Ed. Polirom;
- Asociația RENINCO România, 2002 *Curriculum pentru copii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*;
- Asociația RENINCO România, 1998 *Educația integrată a copiilor cu handicap*;
- Asociația RENINCO România, 2000 *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu CES*;
- Ausubel, P.D. 1986 *Învățarea în școală*, E.D.P. București;
- Barbu, Petruț 2012 *Copilul și motricitatea*, Ed. Nomina;
- Beniuc. M, Chircev A. 1980 *Probleme fundamentale ale psihopedagogiei*, Ed. ASSP;
- Crețu E. 1999 *Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar*, Ed. Aramis București;
- Păunescu C., Mușu I. 1990 *Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal*, Ed. Medicală București;
- Mușu I. , 1997 *Terapia educațională integrată*, Ed. PROHUMANITATE.

Grupul de lucru

Liana Maria MITRAN, Coordonator Ministerul Educației Naționale
Vasilica COMIȘEL, Inspectoratul Școlar Județean Prahova

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Rîncioagă Aurora	CSEI Breaza Prahova
Marin Simona	CSEI Breaza Prahova
Gociu Claudia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr.1 Ploiești

Fordítás:

Név	Intézmény neve
Fülöp Ágota	CSEI Nr. 2 Tg. Mureș
Rencsik Réka Andrea	CSEI Nr. 2 Tg. Mureș
Takács Zsuzsa	CSEI Nr. 2 Tg. Mureș
Tatiana-Ana Pescari	CSEI Nr. 2 Tg. Mureș

Tanterv – Játékterápia- Gimnáziumi osztályok V.-X.- Súlyos, igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára